

TEOLOGISKA HÖGSKOLAN STOCKHOLM

Programmet i mänskliga rättigheter

Examensarbete, HT 2017

Masteruppsats 30 hp

Korruption i Afrika

En studie om anti-korruptionsarbete och utvecklingsbistånd

Författare: Claudia Cleopatra Botros

Engelsk titel: Corruption in Africa; A study on anti-corruption work and development aid

Handledare: Kjell-Åke Nordquist

Sammanfattning

Korruption är ett allvarligt problem som har många negativa effekter på samhällets olika sektorer, därför måste korruption i all dess form bekämpas. De länder som är mest drabbade av korruption är Somalia och Sydsudan. Korruptionen i bland annat dessa länder samt ett flertal andra länder i Afrika har lett till långvariga problem, inte minst för personer som redan har en relativt låg levnadsstandard. Trots anti-korruptionsarbeten och utvecklingsbistånd, existerar korruption fortfarande och dess konsekvenser tenderar att förvärras. Denna undersökning diskuterar faktorer som ligger till grund för korruption och sätter dem i relation till anti-korruptionarbete och utvecklingsbistånd, för att söka svar på varför korruption inte bekämpas.

Sökord

Korruption; Anti-korruptionsarbete; Utvecklingsbistånd

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
1.1 Syfte och frågeställning.....	7
1.2 Avgränsning.....	7
1.3 Metod och insamling av data.....	8
1.4 Teori.....	9
1.5 Disposition.....	11
2. Demokrati och pågående konflikter i Afrika.....	11
2.1 Demokrati i Afrika.....	11
2.2 Bakgrunden till konflikterna i Afrika.....	14
2.3 De största pågående konflikterna i Afrika.....	16
3. Korrruption.....	19
3.1 Vad är korrruption?.....	19
3.2 Korrruption i Afrika.....	21
3.3 Korrruptionens effekt på utveckling.....	23
3.4 Korrruptionens effekt på hälsa.....	26
3.5 Korrruption som ett hinder för de mänskliga rättigheterna.....	27
4. Konventioner mot korrruption.....	32
4.1 Förenta nationernas konvention mot korrruption.....	32
4.2 Afrikanska unionen.....	34
4.3 Afrikanska unionens konvention om förebyggande och bekämpning av korrruption.....	35
5. Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete - Sida.....	37
5.1 Beslut och granskning av Sidas bistånd.....	38
5.2 Sidas ekonomiska och humanitära bistånd i Afrika.....	38
5.3 Hur kan korrruption motverkas enligt Sida?.....	41
5.4 Hur arbetar Sida för att motverka korrruption i samarbetsländerna?.....	42

5.5 Sidas rekommenderande åtgärder för att förhindra och motverka korruption.....	45
6. Analys.....	48
6.1 Faktorer bakom korruption.....	52
6.2 Slutsats.....	56
7. Avslutning.....	57
8. Litteraturlista.....	59
8.1 Litteratur.....	59
8.2 Konventioner.....	59
8.3 Elektroniska källor.....	60-62

1. Inledning

Trots den ekonomiska och demokratiska tillväxt som skett under 2000-talet i Afrika, lider ett flertal länder på kontinenten av korruption, fattigdom, konflikter och inskränkningar av de mänskliga rättigheterna. Den högsta barnadödligheten i världen har Afrika, söder om Sahara, där 2,7 miljoner barn dör innan de fyller fem år, på grund av sjukdomar, smutsigt vatten, näringsbrist och svält.¹ Detta för att inte tala om de som skadas och dödas på grund av väpnade konflikter, rebeller och terroristgrupper som använder sig av våld, våldtäkter, kidnappningar, människohandel och mord i afrikanska länder. De väpnade konflikterna får i sin tur allvarliga konsekvenser och sociala problem som påverkar hela kontinenten genom bland annat flyktingströmmar och långsiktiga konsekvenser genom att barns utbildning uteblir. Trots de stora resurstillgångarna som finns på kontinenten och det internationella biståndet som de mest utsatta områdena får, existerar ändå en utbredd fattigdom och en tredjedel av Afrikas befolkning beräknas vara undernärdd.²

Ett antal afrikanska stater befinner sig mellan demokrati och diktatur, vilket innebär att medborgarnas grundläggande rättigheter inte alltid säkerställs. I dessa länder tenderar korrupta handlingar och metoder spridas i samhällets olika sektorer och bli normaliserat. Korruption kan anses vara en grundläggande orsak till att områden i Afrika är instabila, då det leder till att samhällets samtliga sektorer påverkas på ett mycket negativt sätt. Enligt José Ugaz, Transparency Internationals ordförande, orsakar och ökar korruption fattigdom, inskränker de grundläggande rättigheterna såsom mat, hälsa, boende, utbildning, tillgång till rent vatten och sanitet, samtidigt som de korrupta personerna med politisk och ekonomisk makt lever ett obegränsat lyxliv.³

Undersökningar har visat att 75 miljoner personer söder om Sahara uppskattas ha betalat mutor under år 2015. Enligt Coralie Pring, forskningskoordinator vid Transparency International, är det de fattiga i ett område som påverkas mest av att tvingas betala mutor då de känner sig maktlösa och inte vågar säga emot en korrupt tjänsteman och är mer eller mindre tvungna att betala mutor för att

¹ UNICEF, Barns överlevnad, <https://unicef.se/fakta/barns-overlevnad>, hämtad 2017-10-11.

² Sida, Regionalt samarbete i Afrika, <http://www.sida.se/Svenska/Har-arbetar-vi/Afrika/Regionalt-samarbete-i-Afrika/>, publicerad 2015-04-08, hämtad 2017-11-17.

³ Transparency International, CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2016, https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016, hämtad 2017-10-15.

få allmän service. De rika personerna kan däremot ofta använda sig av kontakter för att slippa betala mutor. Polisen och domstolar samt andra institutioner som existerar för att skydda medborgarna och deras rättigheter, visar sig vara de mest korrupta då undersökningar visat att över en fjärdedel av de som haft kontakt med dem under år 2015, var tvungna att betala mutor.⁴

För tjugo år sedan fanns nästan ingen debatt om korruption då det inte ansågs vara något allvarligt. Anledningen till detta är att betydelsen och omfattningen av problemet tidigare har underskattats samt att det setts utifrån fel synvinkel. Exempel på detta är att korruption tidigare inte analyserats som en maktfråga, vilket har varit en av orsakerna till att inga lösningar på problemet har hittats.⁵ En annan orsak är att korruption har hanterats som en separat fråga och ibland som en egen sektor vid sidan av andra prioriteringar såsom utbildning, hälsa och miljö. Detta har visat sig vara felaktigt och ett problematiskt synsätt då korruption bör ses som ett centralt utvecklingshinder som måste integreras och analyseras i samhällets samtliga sektorer, då det konstaterats att hela samhället påverkas av korruption.⁶ År 1996 la Världsbanken för första gången vikt vid korruption och dess allvar vilket ökade intresset för forskning inom problemet. Detta har i sin tur skapat större förståelse för hur allvarligt problem korruption är och detta är en anledning till att det finns mer forskning på området idag, än vad det gjorde för tjugo år sedan. Forskning, erfarenhet och utvärdering har lett till större kunskap om korruption vilket hjälper organisationer och myndigheter i arbetet för att motverka korruption.⁷

⁴ CNN, Why corruption is holding Africa back, <http://edition.cnn.com/2015/12/24/africa/africa-corruption-transparency-international/index.html>, publicerad 2016-01-08, hämtad 2017-10-15.

⁵ Sida, Arbetspapper: *Aktualiserade huvudbudskap angående Sidas arbete mot korruption i våra samarbetsländer*, 2016-04-25, s. 14.

⁶ Ibid.

⁷ Ibid.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna undersökning är att söka svar på frågan om vilka faktorer som ligger till grund för korruption. För att skapa en tydligare förståelse, kommer korruption och dess allvarliga effekter på samhällets olika sektorer, att diskuteras. Det som kommer att föras fram i undersökningen är hur korruption undergräver demokrati, rättvisa och mänskliga rättigheter samt hindrar utveckling. Situationen i de mest drabbade länderna i världen kommer att analyseras i denna undersökning, för att förstå hur korruption påverkar ett land och dess medborgare på daglig basis. Detta för att avslutningsvis kunna förstå korruptionens komplexitet och varför korruption är svårt att bekämpa, trots det stora anti-korruptionsarbete och utvecklingsbistånd som finns. Eftersom de två mest drabbade länderna i världen är Somalia och Sydsudan, kommer Afrika vara fokus i denna undersökning.

Frågeställningarna som denna undersökning ämnar att söka svar på är:

- Vilka faktorer ligger till grund för korruption?
- Varför sker inga större förändringar i länder med utbredd korruption, trots konventioner mot korruption, anti-korruptionsarbeten och utvecklingsbistånd som finns?

1.2 Avgränsning

Denna undersökning ämnar att analysera och diskutera korruption i de mest drabbade länderna i Afrika. Anledningen till att denna undersökning avgränsar sig till länder i Afrika, är bland annat för att de två mest korrupta länderna i världen är afrikanska länder.⁸ En annan anledning är att korruption i de afrikanska länderna har lett till många allvarliga och långvariga problem, i stora delar av kontinenten. Detta innebär vidare att undersökningen kommer att lyfta fram konventionstexter som berör korruption i Afrika. Då svenska myndigheternas förhållning till korruption i Afrika ska lyftas upp, kommer en avgränsning ske i denna undersökning där den svenska myndigheten Sida och dess anti-korruptionsarbete kommer att analyseras. Detta för att Sida är en av de största statliga biståndsgivarna i Sverige och har internationella samarbeten med länder i hela världen, inte minst i Afrika.

⁸ Globalis, Korruption, <http://www.globalis.se/Statistik/Korruption>, hämtad 2017-11-08.

1.3 Metod och insamling av data

För att uppnå syftet och besvara frågeställningen i denna undersökning är det givande att presentera olika riktlinjer som finns i syfte att motverka korruption. Konventionstexter rörande korruption på både afrikanska staters men också på internationell nivå, kommer att lyftas fram. För att få ett tydligare perspektiv på hur ett anti-korruptionsarbete kan se ut, kommer Sidas arbete mot korruption i afrikanska länder, att presenteras. Statistik från Transparency International, Anti-Corruption Resource Center, Globalis och Unicef kommer att användas i syfte att förstå omfattningen av problemen i Afrika. Denna statistik är viktig för undersökningen då den är uppdaterad och innehåller information om vilka länder som är mest drabbade av korruption. Transparency International, Sida och Unicef arbetar specifikt med frågor som fattigdom, väpnade konflikter, sjukdomar, svält, utbildning och korruption i ett flertal afrikanska länder. Denna statistik ger ett tydligare perspektiv på hur situationen ser ut i verkligheten.

Rapporter som gjorts av Sidas nätverk för anti-korruption kommer att användas som material i denna undersökning. Dessa rapporter innehåller planer på hur och i vilken utsträckning den svenska regeringen väljer att bistå utsatta länder och människor, samt hur Sida arbetar efter riksdagens och regeringens beslut. Rapporter på hur Sidas förebyggande arbete ser ut och vilka strategier myndigheten har för att motverka korruption på ett mer effektivt sätt än vad som tidigare gjorts. Det som också kommer att användas som underlag i denna undersökning är de framtida strategierna som Sida har för sitt anti-korruptionsarbete med samarbetsländerna i Afrika och hur det ekonomiska och humanitära biståndet ser ut, samt vilka resultat myndigheten förväntas se. Sidas rekommenderande åtgärder för att förhindra och motverka korruption, för år 2017, framgår i ett dokument med titeln "Reducing Sida's vulnerability to corruption", kommer också finnas med som material i denna undersökning. Dokumentet är viktigt då det ger ett mer ingående perspektiv av hur Sida arbetar för att motverka korruption i samarbetsländerna men också hur Sida arbetar för att skydda sina egna anställda och sitt eget bistånd, från korruption. Detta ger en tydlig bild av hur bistånden som finns för att bekämpa korruption, kan hamna i fel händer och istället användas för att stärka korruptionen i regionen.

Professor Laurence Juma's bok med titeln "Human Rights and conflict transformation in Africa", kommer att användas i undersökningen, för att få ett perspektiv på demokrati, konflikt och korruption i Afrika. Anledningen till att detta material är givande att ha som underlag i denna undersökning, är för att det förtydligar bilden av de afrikanska konflikterna. men också bakgrunden till varför demokratin ser ut som den gör i de afrikanska länderna. Detta material ger en kort historisk bakgrund till utvecklingen i Afrika som kontinent, för att ge läsaren en tydligare förståelse av de nutida analyserna som kommer finnas med i undersökningen.

Förenta nationernas allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna kommer även att finnas med i undersökningen, för att klargöra vilka grundläggande rättigheter varje individ har men också för att få ett tydligare perspektiv på vilka rättigheter det är som inskränks på grund av korruption. Afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter kommer också användas för att klargöra vilka skyldigheter, respektive rättigheter staten har gentemot medborgarna, och tvärtom. Förenta nationernas konvention mot korruption kommer också användas för att klargöra hur staterna ska förhålla sig till korruption. Afrikanska unionens konvention om förebyggande och bekämpning av korruption används i undersökningen för att fastställa statens ansvarighet och skyldigheter gentemot sina medborgare, när det kommer till korruption och alla dess konsekvenser.

1.4 Teori

Den huvudsakliga teorin som kommer att genomsyra denna undersökning, är den teori som Sida för fram, om att den grundläggande faktorn bakom korruption är maktstrukturer. Sida anser att korruption måste analyseras som en maktfråga och att maktstrukturer måste förändras, för att det ska vara möjligt att bekämpa korruption.⁹ Maktstrukturer leder till att människor placeras i hierarkisk ordning, där de med politisk och ekonomisk makt hamnar långt över de andra, med mindre makt. Detta kan innebära att personer utnyttjar sin makt för egenintresse och personlig vinning, vilket har en negativ effekt på hela samhället. Personer med makt kan muta sig igenom rättegångar, kräva mutor av andra och anpassa systemet efter sina egna behov. Dessa korrupta

⁹ Sida, Arbetspapper: *Aktualiserade huvudbudskap angående Sidans arbete mot korruption i våra samarbetsländer*, s. 14.

handlingar leder till att lagar inte upprätthålls och innebär ett hinder för utveckling, hälsa, demokrati, rättvisa och mänskliga rättigheter.¹⁰ Sidas teori för också fram hur anti-korrupsionsarbetet bör utformas, för att kunna motverka korrupcion. Teorin fastställer tydliga riktlinjer för hur Sida och samarbetsländerna ska kunna motverka korrupcion och främja utveckling. Enligt teorin bör situationen i landet samt korrupsionen och dess konsekvenser granskas individuellt, för att kunna forma anti-korrupsionsarbetet på ett effektivt sätt.¹¹ Med hjälp av dessa riktlinjer kan ytterligare faktorer bakom korrupcion, utöver maktstrukturer, konstateras.

En annan teori som kommer att prövas i denna undersökning är professor Eric M. Uslaner's teori, där han menar att ekonomisk ojämlikhet är den grundläggande faktorn bakom korrupcion. Enligt teorin leder ekonomisk ojämlikhet till korrupcion, som i sin tur leder till att medborgare förlorar sin tillit, både till staten och sina medmänniskor, vilket sedan resulterar i att ännu mer korrupcion uppstår. Stora klasskillnader leder till att de med rikedom har större makt än de fattiga, vilket kan innebära att medborgarna förlorar sin tillit till staten. När tilliten inte finns kvar, finns det heller ingen anledning att vara lojal mot staten eller sina medmänniskor. Frustrationen leder till att moralen och empatin försvagas, som i sin tur kan leda till att korrupcion ökar. När känslan av ett gemensamt ansvar och en gemensam lycka inte finns, försvinner också empatin till andra människor. Personer kan utföra korrupta handlingar och engagera sig i korrupta metoder utan att känna skuld över vad detta beteende kommer att leda till. Detta på grund av den förlorade tilliten till staten och medborgarna lett till att egenintresset och den personliga vinningen står i fokus.¹²

Dessa två teorier kommer att prövas i denna undersökning, för att sedan analysera om de är hållbara och tillräckliga, eller om det finns fler faktorer bakom korrupcion som dessa två teorier inte inkluderar.

¹⁰ Ibid, s. 7.

¹¹ Ibid, s. 17-19.

¹² Eric M. Uslaner, *The Inequality Trap*, Department of Government and Politics University of Maryland–College Park, (2014), s. 3.

1.5 Disposition

Uppsatsens första kapitel beskriver undersökningen med en inledning, syfte och frågeställning, avgränsning samt en presentation av vald metod och insamling av data. Det andra kapitlet ger en kort historisk inblick i kampen för ett självständigt och demokratiskt Afrika. Detta för att skapa en förståelse hur kampen för demokrati kan ha lett till att maktpositioner utnyttjats för personliga intressen. Detta kapitel beskriver några av de värsta pågående konflikterna i Afrika och eventuella orsaker som ligger bakom uppkomsten av dem. Det tredje kapitlet diskuterar vad korruption är och dess effekt på utveckling, hälsa och de mänskliga rättigheterna. Här beskrivs inskränkningarna på förenta nationernas allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna samt afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter, som korruption orsakar. Förenta nationernas konvention mot korruption samt afrikanska unionens konvention om förebyggande och bekämpning av korruption, utgör uppsatsens fjärde kapitel. Där beskrivs hur konventionsstaterna bör förhålla sig till korruption samt konventionernas strategier för att åtgärda konsekvenserna som korruption för med sig. Det femte kapitlet består av Sidas anti-korruptionsarbete som beskriver hur Sida arbetar för att motverka korruption. En diskuterande analys och slutsats på undersökningen, där även resultaten lyfts fram och där frågeställningen besvaras, utgör uppsatsens sjätte kapitel. Det sjunde och sista kapitlet består av en avslutningsdel som knyter samman uppsatsen och där förslag på framtida forskning förs fram.

2. Demokrati och pågående konflikter i Afrika

2. 1 Demokrati i Afrika

Det är ingen tvekan om att kolonialismen påverkat Afrikas politik och att denna påverkan finns kvar än idag. Kolonialismen lade grunden till vilka myndigheter och institutioner som skulle få etableras på kontinenten. Det som däremot inte gjordes var att tillhandahålla och främja afrikanska ledarnas kapacitet till att omforma myndigheternas institutioner och anpassa dem till varje nations individuella utvecklingsagenda. Väst var skeptiskt till de afrikanska ledarnas kapacitet att styra och utveckla nationen, därför ansågs självständigheten vara grundad på att Afrika skulle ha en

politisk makt som modellerats efter västerländsk tradition, som var skeptisk till en afrikanskt driven utvecklingsagenda.¹³ Forskare menar att rubbningen i de afrikanska länderna beror på att regeringarna inte lyckades upprätthålla de demokratiska strukturerna efter självständigheten. De menar vidare att den afrikanska ekonomin och dess nedgång skulle kunna kontrolleras om staterna övergår till demokrati. Många afrikanska länder har gått från demokrati till diktatur. De demokratiska institutionerna som många afrikanska länder påbörjade efter självständigheten har ersatts med diktatoriska ledare, institutioner och politik.¹⁴

Girigheten efter makt och vinst har blivit synonymt med politiskt ledarskap i många afrikanska länder. Detta har vidare lett till att principen om öppenhet och ansvar i förvaltningen av offentliga angelägenheter, har försvagats eller eliminerats helt. Ett stort problem är att omständigheterna i länderna i Afrika kan leda till girighet både hos ledare men också hos civilbefolkningen. Fattigdomen sprids samtidigt som de låga lönerna försvårar överlevnaden för stora delar av befolkningen. Levnadsstandarden är mycket låg och sträcker sig inte längre än till en överlevnadsstandard.¹⁵ Något som också är mycket viktigt är att utbildningsnivån är relativt låg och att majoriteten av folket inte har råd att gå i skolor med bättre undervisning, än vad de kommunala skolorna har att erbjuda.

Bristen på demokrati kan bland annat bero på eliter i maktpositioner och deras känsla av överlägsenhet gentemot enklare landsmän i bondeklassen. Afrikas politiska ledares elitism har återuppbyggt känslan av överlägsenhet, där de är den styrande gruppen och de enda som har rätt kunskap och lärdom.¹⁶ Talare för liberalismen har också varit de främsta anhängarna till de värsta diktaturregimerna i Afrika, vilket är ett stort problem, då detta lett till att tilliten till liberalismen och personerna som förespråkar den, försvinner. Sann demokrati kan inte vara baserad på uppdelningar

¹³ Laurence Juma, *Human Rights and Conflict Transformation in Africa*, (2013) s. 19.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Ibid, s. 20.

mellan olika klasskillnader i ett samhälle och splittring av grupper, utan måste baseras på universella värderingar om frihet, jämlikhet och mänsklig värdighet.¹⁷

Kampen för ett självständigt Afrika, fritt från kolonialismen och dess rasistiska politik, var en kamp för demokrati men också för individuella fri- och rättigheter om jämlikhet och värdighet. Många av de afrikanska staterna har misslyckats med implementeringen av demokrati och befinner sig någonstans mellan demokrati och diktatur, med en politik som fungerar mycket dåligt och som inskränker folkets fri- och rättigheter.¹⁸ Trots detta anses de afrikanska länderna fortfarande sträva mot demokratisering då en ökning av lokalbefolkningens intellektuella medvetenhet om främjandet av rättsstatsprincipen, ansvarsskyldighet och de mänskliga rättigheterna, skett det senaste decenniet.¹⁹ Ett exempel på detta är den arabiska våren som började med demonstrationer i Tunisien och spred sig till en revolution i hela Nordafrika och Mellanöstern. Demonstrationerna i Tunisien var emot regimen och grundade sig bland annat på den höga arbetslösheten, stigande matpriser, korruption och brist på respekt för de grundläggande mänskliga rättigheterna. Demonstranterna krävde demokratisering och att den dåvarande regimen skulle avgå. Detta hade en påverkan på folket i Egypten, vilket ledde till demonstrationer emot den dåvarande regimen och krävde att före detta presidenten Hosni Mubarak, skulle avgå. Faktorerna som låg bakom demonstrationerna var korruption, polisbrutalitet, misslyckad lagstiftning, arbetslöshet, bostadsbrist, låga löner, brist på yttrandefrihet och dålig levnadsstandard. Dessa demonstrationer inspirerade och spred sig fort till grannländerna i Nordafrika och därefter till Mellanöstern. Presidenter tvingades avgå och blev dömda för olika brott, bland annat korruption. Trots att denna revolution var en kamp för att bekämpa korruption och få frihet och demokrati, är Tunisien det enda positiva exemplet på vad den arabiska våren lett till.²⁰ Tunisien framstår som det enda land där revolutionen lett till fred och demokrati, resterande länder har fortfarande inte demokratiserats och säkerställer inga skydd för de grundläggande mänskliga rättigheterna. Folket i Egypten har fortfarande mycket dålig

¹⁷ Ibid, s. 21.

¹⁸ UNRIC, Utmaningar för Afrika, <https://www.unric.org/html/swedish/Afrika/2.htm>, hämtad 2017-11-05.

¹⁹ L. Juma, *Human Rights and Conflict Transformation in Africa*, s. 21.

²⁰ Globalis, Den arabiska våren, <http://www.globalis.se/Konflikter/Den-arabiska-vaaren>, publicerad 2016-09-08, hämtad 2017-11-10.

levnadsstandard och lever med dagliga inskränkningar av de mänskliga rättigheterna, för att inte tala om korruptionen som fortfarande existerar.²¹

Det är dock inte omöjligt för stater att uppnå demokrati. Det pågår en stor rörelse på samhällets olika nivåer för uppnåendet av demokratisk styrning i Afrika. Afrikanska ledare försöker ge folket hopp om en framtid med bättre möjligheter och förhållanden, genom att uppmuntra frihet och rättvisa, en framgångsrik privat sektor och skydd av civila samhällsgrupper.²²

Rättsstatsprincipen och de mänskliga rättigheterna är båda grundläggande faktorer för att uppnå stabilitet i ett land, vilket tyder på att om dessa säkerställs kan en demokratisk stat uppnås.²³ Human Development Report från UNDP, FN:s utvecklingsprogram, fastställer att mänsklig utveckling är minst lika beroende av demokrati som ekonomi, då fattigdom inte endast går att bekämpa genom ekonomisk tillväxt utan också demokrati. FN anser dessutom att det är viktigt med regionala initiativ och har därför samarbeten med olika regionala verksamheter.²⁴

2.2 Bakgrunden till konflikterna i Afrika

Mellan år 1989 och 2003 fanns det 117 konflikter i världen, majoriteten av dessa konflikter var i Afrika där nästintill varenda region är drabbad av krig och olika konflikter.²⁵ Några av dessa konflikter har pågått i flera decennier och stater har ingått flera fredsavtal. Ett exempel på en konflikt som pågått under en längre period är inbördeskriget i Sudan som började strax efter självständigheten år 1965 och har mer eller mindre pågått sedan dess. Andra länder såsom Madagaskar, Kenya, Nigeria, Zambia, Zimbabwe och Cameroon kan också tyckas ha löst sina konflikter men detta är tyvärr långt ifrån hur verkligheten ser ut. I dessa länder finns det många

²¹ Ibid.

²² UNRIC, Utmaningar för Afrika, <https://www.unric.org/html/swedish/Afrika/2.htm>, hämtad 2017-11-11.

²³ L. Juma, *Human Rights and Conflict Transformation in Africa*, s. 21.

²⁴ UNRIC, Utmaningar för Afrika, <https://www.unric.org/html/swedish/Afrika/2.htm>, hämtad 2017-11-05.

²⁵ L. Juma, *Human Rights and Conflict Transformation in Africa*, s. 11.

konflikter som grundar sig på bland annat etniska, politiska eller religiösa skillnader.²⁶ Våldet mot kvinnor i bland annat skolor och arbetsplatser i Afrikas städer och byar, är mycket vanligt i länder där konflikter pågår. Denna typ av våld är något som ökar i många städer i Afrika. De våldsamma brotten samt de etniska, politiska och religiösa konflikter som finns, är bidragande faktorer till det kaotiska tillståndet som dessa länder befinner sig i.²⁷

Det är viktigt att ha i åtanke att större delen av Afrika inte hade någon fred under kolonialismen och att folket levde under ständigt förtryck, våld och diskriminering.²⁸ Det finns ett antal olika faktorer som är grunden till konflikterna i Afrika, dessa faktorer är bland annat kolonialismen, supermaktsrivaliteten i det förra seklet, politiska och ekonomiska korruptioner, fattigdom, vapenspridning etc. Alla dessa faktorer orsakar staternas bristande respekt för civila och politiska rättigheter.²⁹ De konflikter som uppstod efter de Afrikanska staternas självständighet anses vara ett strävande efter en andra befrielse, en strävan efter mänskliga rättigheter som pågår än idag.³⁰ Med detta menar forskare att de afrikanska staterna är relativt "nyfödda" och därför inte är tillräckligt mogna när det kommer till politisk konkurrens och konflikthantering.³¹ Vidare menar forskarna att konflikter i Afrika är förutsägbara och därför kan förhindras, då den större delen av kontinenten har samma historia och genomgått liknande konflikter.³²

Det finns en tydlig koppling mellan orättvisa och konflikt, då det ena oftast leder till det andra.³³ När staten inte kan säkerställa de civila och politiska rättigheterna är det inte ovanligt att politiska

²⁶ Ibid, s. 12.

²⁷ Ibid, s. 12.

²⁸ Ibid, s. 13.

²⁹ Ibid, s. 16.

³⁰ Ibid, s. 14.

³¹ Ibid, s. 17.

³² Ibid, s. 15.

³³ Ibid, s. 125.

konflikter uppstår. Att en korrupt regering inte kan säkerställa rättigheter och istället missbrukar sin makt och utnyttjar resurser som ska vara tillgängliga för allmänheten, leder till konflikter i landet.³⁴ Den huvudsakliga orsaken till varje konflikt som Afrika någonsin har bevittnat, är inskränkningar av de mänskliga rättigheterna. Inskränkningar kan ske på olika sätt och kan ofta handla om utspridd korruption i landet som leder till att medborgarnas mänskliga rättigheter inskränks, vilket leder till frustration som i sin tur leder till konflikter uppstår. Inskränkningar är endast en faktor som bidragit till konflikter, utan är också en konsekvens av tidigare konflikter. Det vill säga inskränkningar av de mänskliga rättigheterna kan leda till konflikter men samtidigt kan en konflikt i sin tur också leda till liknande inskränkningar.³⁵

2.3 De största pågående konflikterna i Afrika

Sudan har haft krig sedan i början på 2000-talet som lett till allvarliga problem i landet. Konflikten har ibland framställts som en religionskonflikt mellan kristna bönder och muslimska nomader, men detta kan anses vara en alltför enkel beskrivning av konflikten. Kriget handlar mer om en konflikt över makt och kontroll över vatten, resurser och olja. Etniska konflikter har dock funnits länge i Sudan då vissa etniska grupper känt sig särbehandlade och diskriminerade. Kriget är huvudsakligen mellan myndigheter och rebeller som strävar efter att ta över makten. År 2003 grundade rebeller en väpnad motståndsgroup och attackerade militären. Sudan är involverad i flera militära konflikter, en av dessa är det långvariga kriget med rebeller i Sydsudan. Kriget och konflikterna har lett till att Sudan blivit ett av världens fattigaste länder. Kriget har lett till fattigdom och svält som drabbat civilbefolkningen hårt. Hundratusentals människor är på flykt och mer än hälften av befolkningen, på 6 miljoner, är beroende av hjälp utifrån. Många har flytt till Uganda i hopp om säkerhet men möts istället av förtryck och sexuellt våld. Det finns ingen specifik dödssiffra som fastställts men FN:s uppskattade siffra låg på 300 000 år 2003. De flesta av dödsfallen kopplas till svält,

³⁴ Ibid.

³⁵ Ibid.

undernäring och sjukdom. Afrikanska Unionen och FN styrkor har försökt att lösa konflikten i Sudan och staten har ingått flera fredsavtal, utan att komma långt i att stoppa kriget.³⁶

År 2013 utbröt ett inbördeskrig i Sydsudan mellan regeringen och motståndsrörelser, på grund av politiska skillnader, vars våld drabbade vissa etniska grupper mer än andra. Detta ledde till att konflikten också anses vara en etnisk konflikt, där de främsta drivkrafterna för våldet var frågor om gruppidentitet, säkerhet och hämnd. Det handlar inte bara om en konflikt i Sydsudan utan fler, förutom kriget mellan regeringen och motståndsrörelser, finns det konflikter mellan stammar och kriget mot Sudan som fortfarande pågår. FN rapporterar att många barn har dödats, blivit hemlösa, föräldralösa eller blivit barnsoldater och mer än en miljon människor har förlorat sina hem. Illdåd, krigsförbrytelser och olika brott mot mänskligheten utförs av både regeringen och väpnade motståndsrörelserna, enligt Human Rights Watch.³⁷ Bland annat Libyen, Burundi, Angola, Kongo, Centralafrika, Elfenbenskusten, Västsahara är andra länder i Afrika som går igenom liknande krig och konflikter som tagits upp i denna text.

En annan stor anledning till konflikterna i Afrika är islamistiska terrororganisationer, två av dem är Al Shabaab i Somalia och Boko Haram i Nigeria. Al Shabaab är en islamistisk terrororganisation som utför terrordåd i både Somalia och några grannländer. Al Shabaab har tagit över områden där de regerar och dömer utifrån en strikt version av sharia, där de bland annat stenar kvinnor som begått äktenskapsbrott och hugger av händerna på tjuvar. Stora delar av Somalia är krigszoner och landet har inte haft en effektiv och fungerande regering på över 20 år. Terrororganisationen lovade folket säkerhet och fick därför många anhängare. Al Shabaab är länkade till terrororganisationerna Al Qaida i Marocko och Boko Haram i Nigeria.³⁸

³⁶ Globalis, Sudan-Darfur, <http://www.globalis.se/Konflikter/Afrika/Sudan-Darfur>, publicerad 2016-04-21, hämtad 2017-11-18.

³⁷ Globalis, Sydsudan, <http://www.globalis.se/Konflikter/Afrika/Sydsudan>, publicerad 2016-02-02, hämtad 2017-11-20.

³⁸ BBC News, Who are Somalia's al-Shabab?, <http://www.bbc.com/news/world-africa-15336689>, publicerad 2016-12-09, hämtad 2017-11-13.

Boko Haram är en islamistisk terrororganisation i Nigeria, de håller främst till i norra Nigeria men också i grannländerna Niger, Tchad och Kamerun och är en av de terrorgrupper som dödar flest människor. I den norra delen av landet är majoriteten av befolkningen muslimer, medan de kristna är en majoritet i södra delen. Dessa två grupper har länge varit i konflikt med varandra.

Konflikterna i Nigeria blev värre efter år 2000 då flera delstater röstade för att införa islamsk sharia lag. Regeringen beslöt dock att förbjuda sharia men trots detta praktiseras lagarna i några delstater, vilket har lett till våldsamma konflikter mellan regeringen och islamistiska grupper, främst Boko Haram. Boko Haram skaffar intäkter genom brott, såsom bankrån, plundring, smuggling och utpressning av pengar. Rekryteringen sker främst genom att locka unga män som känner sig utanför samhället på grund av fattigdom. Boko Harams terrorbrott eskalerar med tiden och gruppen låg bland annat bakom attacken på FN-kontoret i Abuja år 2011, där 21 personer dödades.³⁹ Religiösa och etniska spänningar har länge funnits i Nigeria men en annan viktig orsak till extremismen i landet beror också på klasskillnader. I norr lever 72% av befolkningen under fattigdomsgränsen och i söder är det 27%. Fattigdomen, arbetslösheten och korruptionen som finns i landet leder till en stor frustration bland medborgarna.⁴⁰

Det finns ett tydligt mönster mellan situationen i dessa länder. Somalia, Sudan, Sydsudan och Nigeria har de största pågående konflikterna i Afrika och en annan gemensam faktor är att de är några av världens mest korrumpade länder.⁴¹ Dessa länder har dåligt fungerande stater oftast diktaturer, hög fattigdom, hög arbetslöshet, inga fri- och rättigheter som säkerställs men störst av allt är korruptionen i länderna, som leder till att befolkningen blir frustrerad. Korruption, maktmissbruk, våld och utanförskap är de största problemen i vissa afrikanska länder, som också leder till att unga män ansluter sig till terrororganisationer som Al Shabaab och Boko Haram, då de lockas av ekonomiska men också sociala förmåner. Dessa unga män har oftast blivit frustrerade av korruptionen i landet och har ingen tillit till staten, därför ansluter de sig till terrororganisationer för

³⁹ Globalis, Boko Haram, <http://www.globalis.se/Konflikter/Afrika/Boko-Haram>, publicerad 2016-05-18, hämtad 2017-11-15.

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Transparency International, CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2016, https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016#table, hämtad 2017-11-19.

att känna att de kämpar för något meningsfullt. Enligt en studie som FN:s studieprogram gjort, är personer som har upplevt maktmissbruk av staten, mer benägna att ansluta sig till terrororganisationer och bli extremister.⁴²

3. Korruption

3.1 Vad är korruption?

Korruption är ett omfattande samhällsproblem i många delar av världen och enligt Transparency International är inget land helt fritt från korruption.⁴³ Det finns ingen enhetlig definition av begreppet men Transparency International definierar korruption som "abuse of entrusted power for personal gain". Enligt Transparency International Sverige lyder översättningen "korruption är att utnyttja sin ställning för att uppnå otillbörlig fördel för egen eller annans vinning".⁴⁴ Sida definierar korruption som ett missbruk av förtroende, makt eller position för otillbörlig vinning.⁴⁵ Den traditionella definitionen av korruption som bland annat används av Världsbanken är "att använda en offentlig ställning för otillbörlig vinning".⁴⁶ Trots att korruption saknar en enhetlig definition, är de flesta definitionerna ändå lika. Korruption kan beskrivas som missbruk av offentlig makt för privat vinning, det vill säga när en person utnyttjar sin maktposition för egen eller annans vinning. Korruption kan förekomma på statlig nivå och vara organiserad, där politiska funktioner och institutioner styrs på ett sätt som missgynnar allmänheten och gynnar den som besitter en statlig

⁴² UNDP, Rekryteringen av unga till våldsbejakande extremistgrupper i Afrika, en resa märkt av fattigdom och marginalisering, <http://www.se.undp.org/content/sweden/sv/home/presscenter/pressreleases/2017/09/10/undp-rekryteringen-av-unga-till-v-lsbejakande-extremistgrupper-i-afrika-en-resa-m-rkt-av-fattigdom-och-marginalisering/>, publicerad 2017-10-10, hämtad 2017-11-20.

⁴³ Transparency International Sverige, Vad är korruption?, <http://www.transparency-se.org/Korruption.html>, hämtad 2017-11-18.

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Sida, *Aktualiserade huvudbudskap angående Sidas arbete mot korruption i våra samarbetsländer*, s. 6.

⁴⁶ Transparency International Sverige, Vad är korruption?, <http://www.transparency-se.org/Korruption.html>, hämtad 2017-11-18.

maktposition. Korruption på statlig och politisk nivå syftar till att personen som besitter maktpositionen skaffar sig rikedomar för att öka sin status och manipulera politiken och systemet för att kvarbli vid makten. Personen i maktpositionen bedrar allmänheten och dess rättigheter för egenintresse och personlig vinning. Korruption kan också handla om att exempelvis poliser, andra tjänstemän och beslutsfattare kräver mutor från allmänheten, det kan i vissa fall vara ett måste att betala mutor för att få den hjälp som behövs. Det kan också handla om att brott begås och att lagar inte upprätthålls, då personer med makt och rikedom kan muta sig igenom rättsystemet och går fria utan en dom.⁴⁷ I vissa länder har korruption pågått så länge att det blivit normen i samhället, det vill säga att deltagandet av korrupta handlingar är ett förväntat beteende bland både beslutsfattare och medborgare, vilket tyder på att korruption blivit normaliserat och en förutsättning för att kunna få den service som behövs.⁴⁸ Detta betyder dock inte att människor i korrupta samhällen anser att korruption är rätt, snarare tvärtom. Trots detta är människor, mer eller mindre tvungna till att vara aktörer som upprätthåller det korrupta systemet, i brist på andra valmöjligheter.⁴⁹

Vissa definitioner begränsar korruption till den offentliga sektorn men i verkligheten finns problemet inom alla sektorer i samhället och vad gäller samspelet mellan privat och offentlig sektor, är problemet mycket stort.⁵⁰ Korruption kan delas upp i två olika kategorier, grand corruption som innebär korruption på de högsta nivåerna inom en regering och petty corruption som syftar på korruption på gatunivå, det vill säga vardagliga mutor som medborgare mer eller mindre är tvungna till för att få service av tjänstemän. Petty corruption är det som ibland kan förbises och anses vara mindre allvarligt, då det oftast blir normaliserat i ett samhälle. Forskning visar dock ett tydligt samband mellan grand corruption och petty corruption, vilket tyder på att korruption på gatunivå inte ska anses vara något obetydligt eller oskyldigt.⁵¹

⁴⁷ UNRIC, Mutor och korruption, <https://www.unric.org/sv/ekonomisk-och-social-utveckling/%2025867>, hämtad 2017-11-22.

⁴⁸ Sida, *Aktualiserade huvudbudskap angående Sidas arbete mot korruption i våra samarbetsländer*, s. 7.

⁴⁹ Ibid, s. 8.

⁵⁰ Ibid, s. 7.

⁵¹ Ibid.

3.2 Korruption i Afrika

Korruption leder till att allmänheten blir fattigare och att rättigheter undanskjuts samtidigt som personer i maktpositioner blir rikare och får mer status. Det går att konstatera att korruption fördjupar fattigdom och hindrar utvecklingen av demokrati och de mänskliga rättigheterna.⁵²

Situationen är betydligt mer allvarlig i länder som redan är drabbade av fattigdom och konflikter. De mest drabbade länderna i världen är Somalia och Sydsudan, många andra länder i Afrika är svårt drabbade av korruption i politiken och den offentliga sektorn, till exempel polismyndigheten, utbildnings- och vårdssystemet, köp av tjänster från näringslivet etc.⁵³ Många gånger är polisen den myndighet som pekas ut som mest korrumpierad. Ett exempel är Kenya där sex av tio kenyaner uppger att de är tvungna att betala mutor till polisen, för att få den hjälp de egentligen har rätt till. Bland dessa korrumpierade institutioner ingår även domarkåren, departement för offentliga arbeten samt immigrationsmyndigheterna.⁵⁴

Ett annat exempel på korruption i Afrika är när högt uppsatta ledare använder sig av statliga medel för privat bruk. Avodele Oke var tidigare chef för Nigerias nationella underrättelsetjänst. År 2015 köpte Avodele Okes fru en lägenhet i Lagos, som ska ha betalats med statliga medel som Avodele Oke hade tillgång till under sin tid som chef. Anti-korruptionsutredare hittade ca 366 miljoner kronor statliga medel i lägenheten. Avodele Oke blev avskedad i november 2017 och inväntar rättegång.⁵⁵ När statliga medel som egentligen ska gå till landets hållbara utveckling och gynna medborgarna istället går till enskilda personers privata bruk, är en orättvisa i sig och leder till att korruptionen och situationen i landet förvärras.

Arsenio Beda Ladu arbetar som lärare i Sydsudan och visar ett tydligt exempel på hur fattigdom och korruption påverkas av varandra. Han konstaterar att korruption inte bara är skadligt för enskilda

⁵² Transparency International Sverige, Vad är korruption? <http://www.transparency-se.org/Korruption.html>, hämtad 2017-11-10.

⁵³ Globalis, Korruption, <http://www.globalis.se/Statistik/Korruption>, hämtad 2017-11-08.

⁵⁴ SVT Nyheter, Korruption problem i många u-länder, <https://www.svt.se/nyheter/korruption-problem-i-manga-u-lander?>, publicerad 2007-10-02, hämtad 2017-11-22.

⁵⁵ Metro, Hundratals korruptionsmiljoner i lägenhet, <https://www.metro.se/artikel/hundratals-korruptionsmiljoner-i-lagenhet-xt>, publicerad 2017-11-09, hämtad 2017-11-19.

individer utan för hela samhället. Som tjänsteman är han van vid att få sin lön efter två till sex månader av arbete, vilket skapar stor stress för honom då han många gånger inte har råd att försörja sin familj. Ladu lyfter upp majoritetens situation i landet där det är vanligt att personer får sin pension mycket sent eller inte alls, där löner inte betalas som de ska vilket skapar utrymme för mer korruption i landet, som i sin tur påverkar de redan låga lönerna som tjänstemännen har. Att försörja en familj med boende, mat, kläder, utbildning och sjukvård är för många människor en stor kamp. Att leva på en månadslön i sex månader kan i många fall leda till att barn inte kan fortsätta gå i skolan och i värsta fall till att familjen inte har råd med mat.⁵⁶ Situationen i bland annat Sydsudan tyder på att korruption leder till fattigdom och att fattigdom leder till korruption. Båda dessa faktorer påverkar varandra och det ena leder oftast till det andra.

Korruption och social ojämlikhet hör ihop, då det förstnämnda leder till det andra. Demokratin i de afrikanska länderna utmanas ständigt och utvecklas mycket segt eller inget alls, på grund av korruption. Detta tyder på att korruption leder till att varken demokrati, jämställdhet eller de mänskliga rättigheterna kan säkerställas. Maktpositioner utnyttjas för egennyttan samtidigt som människor blir fattigare och demokrati och rättigheter undanskjuts. Det kan handla om brist på sjukvård, utbildning, svält och dåliga levnadsförhållanden, därför måste all typ av korruption bekämpas för att kunna säkerställa människor deras rättigheter.⁵⁷ Korruption utgör ett konkret och dagligt hinder för människor att ta sig ur fattigdom och förtryck, oavsett vilken typ av korruption det rör sig om. Konsekvenserna som korruption för med sig har visat sig vara mycket mer omfattande och långtgående, än vad som tidigare varit känt. Kort sagt påverkas i princip alla sektorer och funktioner i ett samhälle där korruption är utbredd.⁵⁸

Några av de konsekvenser som korruption för med sig är de ökande klyftorna i samhället, samt en negativ påverkan på människors tillgång till viktiga offentliga tjänster, såsom utbildning och

⁵⁶ Sida, Korruption skadar hela samhället, http://www.sida.se/globalassets/global/manniskan-i-centrum---pdf/11_faktablad_sudan_korruption_webb.pdf, hämtad 2017-11-10.

⁵⁷ Transparency International, SUB SAHARAN AFRICA: CORRUPTION IS A BIG ISSUE IN 2016 AFRICAN ELECTIONS, https://www.transparency.org/news/feature/africa_corruption_is_a_big_issue_in_2016_african_elections, publicerad 2017-01-25, hämtad 2017-11-15.

⁵⁸ Sida, *Aktualiserade huvudbudskap angående Sidas arbete mot korruption i våra samarbetsländer*, s. 3.

sjukvård. Korruption leder till att folkets förtroende för regeringen och offentliga institutioner minskar, samtidigt som korruption också undergräver rättsprinciper och mänskliga rättigheter och istället ökar konflikter, terrorism, människohandel och andra typer av organiserad brottslighet. Korruption har också stora negativa konsekvenser för miljön, då lagstiftning som finns till för att skydda och reglera hanteringen av naturresurser, förbises på grund av olika typer av mutor. Stora ekonomiska förluster är också en av konsekvenserna, då indrivningen av skatter brister och olika former av illegala finansiella transaktioner sker. De som ofta utsätts för korruption är kvinnor och flickor, då det är vanligt att sexuella tjänster krävs i utbyte mot offentliga tjänster. De som påverkas mest av korruption i ett samhälle är fattiga och förtryckta, då de redan lever mycket begränsat.⁵⁹

3.3 Korruptionens effekt på utveckling

Korruption har allvarliga effekter på utveckling. Det som oftast uppmärksammas är de direkta förlusterna av korruption, trots att de indirekta och mindre synliga förlusterna är minst lika allvarliga och kan ha förödande konsekvenser, för fattiga och förtryckta människors värdighet och möjlighet till utveckling.⁶⁰ De ekonomiska förlusterna kan vara svåra att uppskatta men är många gånger en av de mest synliga konsekvenserna. Nivån på stöld av offentliga resurser i många fattiga länder, uppskattas uppgå till flera procent av landets BNP och mycket mer än så, i relation till landets statsbudget. Något som också möjliggörs och förvärras på grund av korruption är skatteflykt, förskingring, stöld och överpriser. Exempel på indirekt ekonomisk förlust är byggarbeten som staten betalar överpris för, som inte sker på ett korrekt sätt och som därför ändå behöver göras om kort därefter. En annan indirekt ekonomisk förlust är att personer inte kan fullfölja sin utbildning, då de inte betalar mutor till läraren eller rektorn. Detta resulterar i ett sämre jobb samt en lägre inkomst och därmed sämre levnadsvillkor.⁶¹

⁵⁹ Ibid, s. 4.

⁶⁰ Ibid, s. 8.

⁶¹ Ibid.

En annan konsekvens är den låga kvalitén på offentliga tjänster som sker på grund av nepotism och favorisering, när en offentlig myndighet väljer att anställa personer utifrån vilken familj, etnisk grupp eller politiskt parti de tillhör och inte baserat på personens meriter. Ett annat exempel är den låga nivån på bland annat utbildning och hälsovård som egentligen inte beror på otillräckliga resurser i den nationella budgeten, utan på korrruptionen i landet. Detta innebär att välutbildade personer inte får jobb om de inte har rätt kontakter eller möjlighet att betala mycket höga mutor.⁶²

De sociala konsekvenserna är mycket allvarliga och det är främst fattiga människor som påverkas och kan bli utan tillgång till vatten, sjukvård, utbildning och ett fungerande rättssystem. Detta förvärras när medborgare som har råd att betala mutor, gör det för att få tillgång till de offentliga tjänsterna, vilket leder till att detta blir en självklarhet och att de som inte har råd att betala mutor förblir utan dessa tjänster.⁶³ Personer som behöver akutvård men inte har råd att betala mutor till läkarna, kan förbli utan vård. Föräldrar som inte har råd att betala mutor till läraren kan riskera att inte få sitt barn inskrivet i skola. Personer som försörjer sig på små livsmedelsbutiker kan vara tvungna att stänga ned butiken om de inte har råd att betala mutor, utöver hyran. Dessa vardagsmutor på gatunivå som kategoriseras som petty corruption, är avgörande för många människor och kan i många fall handla om liv och död.⁶⁴

Vanliga konsekvenser i ett korrupt samhälle är att tjänstemän inte gör sitt jobb som de ska, trafikpoliserna kan kräva mutor på obefintliga brott eller släppa igenom överlastade lastbilar mot betalning. Denna typ av verksamhet skyddas och upprätthålls av de överordnade, vilket är anledningen till att den kvarstår och i många fall växer och blir allt vanligare. Detta sker inom många olika områden och leder till negativa effekter, inte bara för enskilda individer utan hela samhället.⁶⁵ Ett exempel på vad denna typ av korraption kan leda till är att skolor, sjukhus, fabriker

⁶² Ibid, s. 9.

⁶³ Ibid.

⁶⁴ Ibid.

⁶⁵ Ibid, s. 10.

etc. byggs i undermålig kvalitet, vilket resulterar i sammanstötningar med mycket stora förluster. Något annat som också påverkas och skadas av korruption är miljön, då giftiga utsläpp kan tillåtas i hav och sjöar vilket leder till allvarliga konsekvenser. Försämrade miljöstyrning ökar utmaningen av naturresurser och underlättar handel med olagliga eller reglerade varor som till exempel elfenben. Något annat mycket allvarligt är att falska mediciner godkänns för användning inom sjukvården, vilket leder till mycket allvarliga konsekvenser och kan i vissa fall kosta människors liv.⁶⁶

Korruption leder också till urholkning av rättsstaten och demokratin, då brottslingar kan köpa sig fria från rättslig dom och högt uppsatta politiker eller affärsmän inte behöver följa den nationella grundlagen. Detta leder till att demokrati och de mänskliga rättigheterna försvagas och i de flesta fall reduceras helt.⁶⁷ Att lagar inte tillämpas och att personer med rikedom eller makt kan köpa sig fria från rättslig dom, leder till att folket förlorar sin tillit till staten och att staten förlorar sin legitimitet. Om staten som egentligen finns till för att skydda folket istället skyddar brottslingar, kan detta leda till att folket inte ser någon anledning till att följa lagar och förordningar. Detta gynnar personer med rikedom och makt, samtidigt som det påverkar resten av det oftast redan utsatta folket mycket negativt. Denna orättvisa leder ofta till frustration som vissa personer och grupper utvecklar till våldsamma handlingar, för att bland annat få sin röst hörd i hopp om en förändring.⁶⁸ Det är bland annat på detta sätt som konflikter och terrorism uppstår, då statsmakten skapar ett stort missnöje bland folket att rekryteringen till terrorgrupper och andra extremistiska grupper såsom Al Shabaab, Boko Haram och Al Qaida, blir allt enklare och vanligare. Korruption gynnar terrorgrupperna i deras attacker då polis, militär och säkerhetsstyrkor går att muta. Detta leder till mycket allvarliga skador på hela samhället, där den korrupta staten bidrar till att dessa konflikter överhuvudtaget skapas och utvecklas, vilket också leder till att fredliga lösningar blir allt mer komplicerat.⁶⁹ Detta tyder på att korruption inte bara skapar fattigdom och påverkar den

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ Ibid, s. 11.

⁶⁹ Ibid.

ekonomiska utvecklingen i landet, utan också leder till att medborgarna inte känner trygghet och säkerhet på grund av de väpnade konflikterna och terrorgrupperna.

3.4 Korruptionens effekt på hälsa

Korruption i hälso- och sjukvården är ett mycket allvarligt problem oavsett land men är särskilt kritiskt i utvecklingsländer där allmänna resurser redan är otillräckliga. Korruption minskar resurser som ska vara tillgängliga för människors hälsa och sänker kvalitén, lojalitet och effektivitet i vården. Korruption leder också till ökade kostnader för att tillhandahålla tjänster inom vården, vilket i sin tur innebär att patienter inte får tillräcklig hjälp. Detta leder till att människor inte litar på hälsovårdstjänster och dess personal, därför är vissa människor rädda att använda sig av och betala för hälsovård, vilket resulterar i att befolkningens hälsotillstånd är mycket begränsat.⁷⁰ Forskning har visat att länder med hög korruption också har högre dödlighet. Det är därför mycket viktigt att förebygga missbruk och motverka korruption för att öka tillgången till hälsa, effektivisera användningen av resurser och slutligen förbättra befolkningens hälsotillstånd.⁷¹ Hälso- och sjukvårdspersonal ska egentligen ha en roll som betrodda läkare, som patienter inte behöver oroa sig för. Patienter ska ha en tillit till hälso- och sjukvårdspersonal, utan att behöva känna att de blir utnyttjade eller inte får den vård de egentligen behöver och har rätt till. Korrupta institutioner, myndigheter men också företag som ligger bakom privata sjukhus, kan tyvärr ligga i grund till att läkarens bedömningar av patienternas verkliga tillstånd påverkas.⁷²

Anti-Corruption Resource Center (U4) grundades år 2002 och har som syfte att erbjuda forskningsmaterial om korruption till internationella organisationer, som arbetar för att motverka korruption. U4 samarbetar bland annat med Transparency International och den svenska

⁷⁰ Anti-Corruption Resource Centre, *Corruption in the health sector*; U4 Issue 2008:10, <http://www.u4.no/publications/corruption-in-the-health-sector-2/downloadasset/2392>, s. 4. Hämtad 2017-11-13.

⁷¹ Ibid, s. 5.

⁷² Ibid.

myndigheten Sida. Enligt U4 finns det tre huvudsakliga skäl till att offentliga tjänstemän deltar i korrupta handlingar och metoder. Först och främst måste tjänstemannen ha en möjlighet att delta i korruption genom tjänsteöverenskommelse, dåligt ansvar, svagt civilsamhälle och dålig insyn. Den andra anledningen är att individuella övertygelser, sociala normer och eroderande värden för allmänhetens tjänst skapar en miljö där korruption anses vara något motiverande. Den tredje anledningen är att offentliga tjänstemän kan känna sig tvungna att delta i korruption på grund av låga löner och personliga skulder. Vidare anses att en förhöjning av offentliga tjänstemäns löner inte kommer att leda till en minskad korruption i landet. Ett exempel är att mutor bland patienter och hälsovårdspersonal blivit något självklart och vardagligt, därför behöver inte förhöjda löner innebära att hälsovårdspersonal slutar kräva mutor från patienterna, tvärtom kan denna typ av korruption ändå fortsätta som vanligt.⁷³

Viktigt att komma ihåg är att korruptionen inom hälsosektorn främst beror på hälsofinansieringssystemet, då mycket av korruptionen i hälso- och sjukvården är en återspeglning av allmänna problem i styrningen, samt offentlig ansvarsskyldighet. Detta innebär dock inte att tjänstemän inte har ett ansvar, tvärtom finns det en offentlig ansvarsskyldighet som tjänstemän bör förhålla sig till, då sättet tjänstemän såsom hälsovårdspersonal väljer att förhålla sig till korruption, kan ha en betydande effekt i hur hälso- och sjukvården och patienternas vård, ser ut.⁷⁴

3.5 Korruption som ett hinder för de mänskliga rättigheterna

Korruption för med sig allvarliga konsekvenser och utgör ett stort hinder för säkerställande och utveckling av de mänskliga rättigheterna, i de mest utsatta länderna i Afrika. Afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter (African Charter on human and peoples' rights) antogs år 1981

⁷³ Ibid, s. 7.

⁷⁴ Ibid, s. 6.

och trädde i kraft år 1986.⁷⁵ Afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter är ett internationellt instrument vars syfte är att främja och skydda mänskliga fri-, och rättigheter, på den afrikanska kontinenten.⁷⁶ Afrikanska stadgan fastställer i artikel 27-29, att skyldigheter krävs för att kunna ta del av rättigheter, det vill säga att varje individ har skyldigheter gentemot sin familj, samhället, staten och den allmänna säkerheten. Detta tyder på att varje individ bör ta del av sina rättigheter på ett sätt som samtidigt respekterar andra individers rättigheter och främjar jämlikhet och tolerans.⁷⁷ Det som kanske utmärker den Afrikanska stadgan mest är att den inte bara fastställer individens rättigheter utan också folkens rättigheter. I många afrikanska samhällen skyddas individens rättigheter genom gruppens rättigheter, det vill säga när gruppens rättigheter säkerställs leder detta till att varje individ som tillhör gruppen också får sina rättigheter säkerställda.⁷⁸ De rättigheter som är fastställda i den afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter, samt FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, inskränks på grund av korruption. Detta tyder på att korruption utgör ett hinder för de mänskliga rättigheterna, då ett antal av dessa grundläggande rättigheter inte kan säkerställas på grund av korruption.

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna fastställer i artikel 25 att:

"1. Var och en har rätt till en levnadsstandard tillräcklig för den egna och familjens hälsa och välbefinnande, inklusive mat, kläder, bostad, hälsovård och nödvändiga sociala tjänster samt rätt till trygghet i händelse av arbetslöshet, sjukdom, invaliditet, makas eller makes död, ålderdom eller annan förlust av försörjning under omständigheter utanför hans eller hennes kontroll."⁷⁹

Artikel 16 i afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter fastställer följande:

⁷⁵ African Commission on Human and Peoples' Rights, <http://www.achpr.org/instruments/achpr/>, s. 1. Hämtad 2017-12-02.

⁷⁶ Ibid, s. 1-2.

⁷⁷ Laurence Juma, *Human Rights and Conflict Transformation in Africa*, s. 65.

⁷⁸ Ibid, s. 82.

⁷⁹ Förenta nationernas allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, Art. 25.

"1. Every individual shall have the right to enjoy the best attainable state of physical and mental health."

"2. States parties to the present Charter shall take the necessary measures to protect the health of their people and to ensure that they receive medical attention when they are sick."⁸⁰

Detta tyder på att varje person har rätt till en levnadsstandard där hälsa och välbefinnande ska tillgodoses genom hälsovård, mat, bostad och nödvändiga offentliga tjänster. Dessa artiklar fastställer det varje person har rätt till och staternas skyldighet att främja och säkerställa dessa rättigheter, samt bedriva en politik som förebygger faktorer som hindrar människor att ta del av sina rättigheter. En av faktorerna som utgör ett mycket tydligt hinder till att människor inte har en tillräcklig levnadsstandard, där hälso- och sjukvård, mat och boende inte tillgodoses på grund av fattigdom och konflikter, ligger bland annat korruption till grund för. Trots detta måste staten skapa villkor för att garantera alla människor hälso- och sjukvård och mat, då det är statens ansvar att se till att dess medborgare inte dör på grund av att de inte får den hjälp de behöver och har rätt till.⁸¹

FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna fastställer i artikel 26 att:

"1. Var och en har rätt till utbildning. Utbildningen skall vara kostnadsfri, åtminstone på de elementära och grundläggande stadierna. Den elementära utbildningen skall vara obligatorisk. Yrkesutbildning och teknisk utbildning skall vara tillgänglig för alla. Den högre utbildningen skall vara öppen för alla med hänsyn till deras förmåga."⁸²

Artikel 17 i afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter fastställer följande:

⁸⁰ African Charter on Human and Peoples' Rights, Art. 16.

⁸¹ Regeringens webbplats om mänskliga rättigheter, Rätten till hälsa, <http://www.manskligarattigheter.se/sv/de-manskliga-rattigheterna/vilka-rattigheter-finns-det/ratten-till-halsa>, hämtad 2017-11-23.

⁸² Förenta nationernas allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, Art. 26.

"1. Every individual shall have the right to education."⁸³

Artiklarna fastställer varje barns rätt till kostnadsfri utbildning. Korruption leder till att föräldrar är tvungna att betala mutor till lärare för att deras barn ska få gå i skola. Konflikter leder till att barn inte kan gå till skola på grund av oroligheterna i landet. Fattigdom leder till att föräldrar dels inte har råd att betala mutor men också till att barn är tvungna att arbeta för extra inkomst, vilket leder till att de inte kan gå i skola. Rätten till utbildning är en huvudfråga i FN:s handlingsplan för att motverka fattigdom, samtidigt som rätten till utbildning också finns som en del av de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna.⁸⁴

Vidare fastställer artikel 21 i paragraf 3 att folkens vilja ska utgöra grundvalen för statsmakternas myndighet, genom allmän och lika rösträtt. Detta är också något som inte tillgodoses i fler av de afrikanska länderna, då vissa lurat eller mutat till sig makten eller ibland till och med förfalskat valresultatet. Den åttonde augusti 2017 hölls ett presidentval i Kenya som ogiltigförklarades av Kenyas högsta domstol. Domstolen ansåg att valmyndigheten inte genomfört valprocessen på ett korrekt sätt.⁸⁵ Oppositionsledaren Raila Odinga drar sig ur valet då han tror att valet inte kommer gå rätt till denna gång heller, vilket tyder på att han ogiltigförklarar det demokratiska systemet i Kenya. Odinga har ett stort folkligt stöd och många är helt säkra på att han blev bestulen på presidenttiteln genom fusk i förra valet, på grund av korruptionen i landet.⁸⁶ Detta har resulterat i stora protester som enligt Human rights watch, lett till att minst 45 personer dödats. Kenyanska säkerhetsstyrkor gör allt i sin makt för att stoppa protesterna, vilket har inneburit allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna.⁸⁷

⁸³ African Charter on Human and Peoples' Rights, Art. 17.

⁸⁴ Regeringens webbplats om mänskliga rättigheter, Rätten till utbildning, <http://www.manskligarattigheter.se/sv/de-manskliga-rattigheterna/vilka-rattigheter-finns-det/ratten-till-utbildning>, hämtad 2017-11-23.

⁸⁵ SVT Nyheter, Fem snabba om Kenyas presidentval, <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/fem-snabba-om-kenyas-presidentval>, publicerad 2017-10-25, hämtad 2017-11-22.

⁸⁶ SVT Nyheter, Oppositionsledaren Raila Odinga drar sig ur presidentvalet i Kenya, <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/oppositionsledare-drar-sig-ur-presidentvalet-i-kenya>, publicerad 2017-10-10, hämtad 2017-11-22.

⁸⁷ Human Rights Watch, Kenya Elections 2017, <https://www.hrw.org/blog-feed/kenya-elections-2017>, publicerad 2017-11-22, hämtad 2017-11-27.

Artikel 3 och 22 i FN:s allmänna förklaring fastställer att varje person har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet samt rätten till social trygghet. Artikel 23 i afrikanska stadgan fastställer att varje person har rätt till nationell och internationell fred och säkerhet. Många av staterna i Afrika säkerställer inte medborgarnas säkerhet som dessa artiklar för fram. Korruptionen i stora delar av kontinenten har som tidigare nämnts lett till stora och allvarliga konflikter, som vidare innebär att många människor lever i ständig osäkerhet. Det kan handla om att landets säkerhetsstyrkor tar till sig våld som civilbefolkningen inte kan göra något åt på grund av de korrupta myndigheterna. Detta kan leda till att civilbefolkningen känner rädsla och osäkerhet för myndigheterna och dess säkerhetsstyrkor, som egentligen finns till för att skydda folket. Det kan också handla om rebeller och terrorgrupper som får folket att leva i skräck genom våld och mord.

Artikel 19 i afrikanska stadgan fastställer:

"All peoples shall be equal; they shall enjoy the same respect and shall have the same rights. Nothing shall justify the domination of a people by another."⁸⁸

Detta tyder på att hela samhället ska vara uppbyggt på jämställdhet och lika rättigheter för alla människor men också att inget folk ska ha övermakt eller vara överlägset ett annat folk. Det vill säga även om ett visst folk eller en grupp har mer makt än andra, ska detta inte innebära fördelar för en viss grupp över en annan.

⁸⁸ African Charter on Human and Peoples' Rights, Art. 19.

4. Konventioner mot korruption

4.1 Förenta nationernas konvention mot korruption

Förenta nationernas konvention mot korruption (United Nations convention against corruption) antogs år 2004 och beskriver korruption som en skrämmande pest som har ett stort antal effekter på samhället. Konvention fastställer att korruption undergräver demokrati, rättsstatsprincipen, de mänskliga rättigheterna, livskvaliteten, möjliggör och tillåter organiserad brottslighet, terrorism och andra hot mot människors säkerhet. Eftersom korruption utgör ett stort hinder för fattigdomsbekämpning och utveckling, hindrar offentliga tjänster, jämlikhet och rättvisa, innebär korruption en större fara för utvecklingsländer. FN:s generalsekreterare Kofi A. Annan konstaterar att ett nytt instrument för att hantera korruption på global nivå, har antagits av FN:s konvention mot korruption, som kommer att skicka ett tydligt budskap om en fast beslutsamhet att korruption måste förebyggas och kontrolleras. Antagandet kommer att fungera som en varning till att korruption och att svika allmänhetens förtroende, inte kommer att tolereras längre. Detta kommer att bekräfta vikten av ärlighet, respekt för rättsstatsprincipen, demokrati, mänskliga rättigheter, främjandet av utveckling och att göra världen till en bättre plats för alla människor.⁸⁹

Syftet med denna konvention är att:

- Främja och säkra åtgärder för att förebygga och bekämpa korruption på ett mer effektivt sätt.
- Främja, underlätta och stödja internationellt samarbete och bistånd för att förebygga och bekämpa korruption.
- Främja integritet, ansvar och korrekt förvaltning av offentliga angelägenheter och egendom.

⁸⁹ United Nations Convention Against Corruption, s. iii.

För att uppnå dessa mål inför konventionen en omfattande uppsättning av standarder, åtgärder och riktlinjer som alla länder bör tillämpa, för att stärka sina nationella lagar och regler för att bekämpa korruption. Förebyggande åtgärder och kriminalisering av de allra vanligaste formerna av korruption, i både den offentliga och privata sektorn krävs, för att kunna bekämpa korruption. Dessa bestämmelser som fatställs i konventionen inför en ny grundläggande princip för ett starkare samarbete mellan staterna, i syfte att förebygga korruption genom att bland annat upptäcka korruption i tidigt skede. Konventionen syftar till att tjänstemän i framtiden inte kommer att hitta lika många sätt att dölja sina korrupta handlingar och olagliga vinster på. Detta är extra viktigt för utvecklingsländer där högre tjänstemän är korrupta och utnyttjar sin makt för personlig rikedom, samtidigt som regeringen har ett stort behov av resurser för att rekonstruera och utveckla samhället.⁹⁰

De stater som är en part av denna konvention, har ett gemensamt förhållningssätt till korruption. De inser allvaret av de problem och hot som korruption orsakar för samhällets stabilitet och säkerhet, samt att de undergräver demokrati, etiska värderingar, rättvisa och hållbar utveckling. De är också medvetna om sambandet mellan korruption och andra former av brott, bland annat organiserad brottslighet och ekonomisk brottslighet inklusive penningtvätt. Dessa brott kan leda till att en betydande del av staternas resurser går till makthavarens personliga rikedom, vilket hotar den ekonomiska och politiska stabiliteten samt statens hållbara utveckling.⁹¹ Staterna är övertygade om att korruption inte längre är en lokal fråga som det tidigare ansetts, utan ett fenomen som påverkar alla samhällen, stater, dess politik och ekonomi, vilket leder till att det internationella samarbetet för att förebygga och kontrollera korruption är nödvändigt. Staterna delar också övertygelsen om att ett omfattande och vetenskapligt tillvägagångssätt krävs, för att förebygga och bekämpa korruption på ett effektivt sätt och att bistånd kan spela en viktig roll för att förbättra staternas möjligheter. Detta då bistånd kan bidra till möjligheter som att stärka kapaciteten för att effektivt förebygga och bekämpa korruption. Att förebygga och bekämpa korruption är ett ansvar som alla stater har, därför är det mycket viktigt att staterna samarbetar och ger stöd och engagemang till grupper och individer

⁹⁰ Ibid.

⁹¹ Ibid, s. 5.

utanför den offentliga sektorn, såsom NGO's, för att arbetet mot korruption ska vara effektivt. Staterna måste främja principerna om korrekt förvaltning av offentliga angelägenheter och allmän egendom, rättvisa, ansvar, jämlikhet inför lagen, skyddad integritet och ett starkt avvisande av korruption i all dess form.⁹²

Om denna konvention verkställs till fullo, kan den innebära en verklig skillnad för livskvaliteten för miljontals människor runtom i världen. Detta då målet är att bekämpa korruption och främja demokrati, rättvisa, mänskliga rättigheter och utveckling, vilket i sin tur innebär bättre livsförhållanden för människor och en ljus framtid för nationen. För de stater som är villiga att anstränga sig för att göra skillnad, fastställer konventionen att bland annat FN:s sekretariat och FN:s kontor för narkotika och brottslighet kommer att göra allt de kan, för att stödja staternas arbete för att motverka korruption.⁹³

4.2 Afrikanska unionen

Afrikanska unionen (African Union) grundades år 2002 och består av 55 medlemsstater. Unionens vision är att skapa ett integrerat och konfliktfritt Afrika, genom att aktivt bygga upp ett starkt partnerskap mellan regeringen, civilsamhället och den privata sektorn samt stärka sammanhållningen mellan invånarna.⁹⁴ Målet är att uppnå fred och demokrati i kontinenten samt frihet från diskriminering, orättvisa, diktatur och korruption. Unionen fastställer en stark länk mellan mänskliga rättigheter och demokrati och anser att mänskliga rättigheter är en viktig men också nödvändig faktor, för att uppnå rättvisa och demokrati. Unionen menar vidare att varje stat har en skyldighet att säkerställa de mänskliga rättigheterna.⁹⁵

⁹² Ibid, s. 6.

⁹³ Ibid, s. iv.

⁹⁴ Sida, Regionalt samarbete i Afrika, <http://www.sida.se/Svenska/Har-arbetar-vi/Afrika/Regionalt-samarbete-i-Afrika/>, publicerad 2015-04-08, hämtad 2017-11-20.

⁹⁵ Dinah L. Shelton & Paolo G. Carozza, *Regional protection of human rights*, 2 uppl. (2013), s 76.

Afrikanska unionens konstituerande akt fastställer i artikel 3 några av unionens främsta mål, att främja fred, säkerhet, stabilitet, demokratiska principer och institutioner samt främja en hållbar ekonomisk, social och kulturell utveckling. Denna konstituerande akt för fram vikten av att främja integrering av afrikansk ekonomi, teknologi, utbildning, forskning samt främja en god levnadsstandard och hälsa för det afrikanska folket. Unionen ansvarar också för att uppmuntra internationella samarbeten, med hänsyn till Förenta nationernas allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Unionen fastställer också vikten av att främja och skydda de mänskliga och rättigheterna i enlighet med den afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter.⁹⁶

4.3 Afrikanska unionens konvention om förebyggande och bekämpning av korruption

Afrikanska unionens konvention om förebyggande och bekämpning av korruption (African Union convention on preventing and combating corruption) trädde i kraft den 5 augusti 2006 och har ratificerats av 37 länder.⁹⁷ Konventionen beskriver korruption som ett fenomen där offentlig tjänsteman eller någon annan person, direkt eller indirekt, erbjuder eller tar emot varor av monetärt värde eller annan förmån såsom en gåva, tjänst eller fördel för någon handling eller underlåtenhet av en offentlig tjänst. Vidare beskrivs korruption i konventionen som ett fenomen där en person med politisk, social eller ekonomisk makt utnyttjar sin makt genom att ta till sig statens egendom som privat vinning.⁹⁸ Konventionen bekräftar allvaret i de negativa effekter som korruption för med sig på den politiska, ekonomiska, social och kulturella stabiliteten i de afrikanska staterna, samt de förödande effekterna på afrikanska folkets ekonomiska och sociala utveckling. Konventionen konstaterar vidare att korruption undergräver statens ansvar i förvaltningen av kontinentens

⁹⁶ Constitutive Act of the African Union, Art. 3.

⁹⁷ African Union, Advisory Board on Corruption In Brief, <http://www.auanticorruption.org/auac/about/African-Union-Advisory-Board-on-Corruption-In-Brief>, hämtad 2017-11-23.

⁹⁸ African Union Convention on Preventing and Combating Corruption, Art. 7.

offentliga angelägenheter och hållbara utveckling, samt att det är nödvändigt att fastställa orsakerna till korruptionens uppkomst i Afrika.⁹⁹

Syftet med konventionen fastställs i artikel 2 och de är följande:

- Att främja och stärka utvecklingen av varje stat i Afrika, mekanismer som krävs för att förebygga, upptäcka, straffa och bekämpa korruption och andra relaterade brott i den offentliga och privata sektorn.
- Att främja, möjliggöra och reglera samarbetet mellan staterna för att säkerställa effektiviteten av åtgärder för att förebygga, upptäcka, straffa och bekämpa korruption och andra relaterade brott i Afrika.
- Att samordna och harmonisera politik och lagstiftning mellan staterna i syfte att förebygga, upptäcka, straffa och bekämpa korruption i Afrika.¹⁰⁰

Konventionen presenterar riktlinjer som staterna bör handla efter, för att förhindra och motverka korruption. Artikel 19 i konventionen lyfter fram vikten av att ha ett internationellt samarbete, för att kunna åtgärda problemet på ett effektivt sätt. Det internationella samarbetet är viktigt då korruption är ett globalt problem. Det kan vara nödvändigt med ett internationellt samarbete och bistånd utifrån för att kunna finna ett effektivt sätt att motverka korruption på. Artikel 11 i konventionen för fram vikten av att ha specifika lagar och åtgärder för att förebygga och bekämpa korruption och andra relaterade brott, som begås i och av agenter i den privata sektorn. Att inrätta mekanismer för att uppmuntra den privata sektorn att delta i kampen mot korruption och illojala makthavare och öka respekten för egendomsrättigheter. Att vidta andra åtgärder som kan vara nödvändiga för att förhindra att företag betalar mutor i syfte att utveckla sitt arbete.

I konventionen fastställs behovet av att formulera och driva en gemensam straffpolitik, lämpliga lagstiftningar och förebyggande åtgärder som syftar till att skydda samhället mot korruption. Staterna som ratificerat konventionen måste följa besluten om att ha ett partnerskap mellan

⁹⁹ African Charter on Human and Peoples' Rights, s. 2.

¹⁰⁰ Ibid, Art. 2.

regeringen och alla delar av det civila samhället särskilt kvinnor, media och den privata sektorn, för att bekämpa korruption på samhällets alla nivåer.¹⁰¹

5. Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete - Sida

Sidas fullständiga namn är Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete och är en svensk myndighet som lyder under Utrikesdepartementet, vars verksamhet styrs av regeringen.

Myndigheten består av åtta avdelningar, varav fem arbetar med insatshantering och tre arbetar med stöd och styrning. En stor del av insatshanteringen är förordnad till utlandsmyndigheter. Sida följer förordningar som fastställer vilka organisationer myndigheten ska samarbeta med, hur arbetet i samarbetsländerna ska läggas upp, samt hur mycket pengar myndigheterna har till sitt förfogande.

Sida arbetar bland annat för att minska fattigdom, främja demokrati, jämställdhet, mänskliga rättigheter, utbildning, konfliktlösning, fred och säkerhet i världen.¹⁰² Situationen ser olika ut i varje land och det är varje lands regering som har huvudansvaret att driva utvecklingen i sitt land. Många länder har egna strategier för ekonomisk och social utveckling, som sedan blir en utgångspunkt i det svenska biståndets utformning. Den svenska regeringen fattar besluten om vilka länder Sida ska bedriva utvecklingssamarbete med, samt vilka ämnesområden fokus ska vara på. Sida utgår från landets egna möjligheter för att därefter besluta om var biståndsinsatserna kan göra mest nytta. För att öka kompetensen hos Sida och andra svenska aktörer samt öka det globala utvecklingssamarbetet, strävar Sida efter att få fler svenska anställda i internationella organisationer. Syftet är att säkerställa att det alltid finns rätt kompetens på plats och att direkt information om den aktuella situationen, alltid kommer in i tid. De olika teamen som finns på plats väljs ut efter de specifika kompetenser som behövs i landet, beroende på situation.¹⁰³

¹⁰¹ Ibid, s. 3.

¹⁰² Sida, arbetssätt och metoder, <http://www.sida.se/Svenska/sa-arbetar-vi/Arbetssatt-och-metod/>, publicerad 2015-06-05, hämtad 2017-11-25.

¹⁰³ Ibid.

5.1 Beslut och granskning av Sidas bistånd

År 2017 beslutade riksdagen att 33,5 miljarder kronor av Sveriges anslag till internationellt bistånd, ska gå till Sidas internationella arbete, därefter är det regeringen som beslutar om hur mycket pengar Sida får disponera.¹⁰⁴ För att Sida ska kunna utveckla verksamheten finns det funktioner som arbetar med bland annat upphandlingar, juridiska frågor, budgetfrågor och metodutveckling. För att verksamheten ska kunna kontrolleras och uppnå effektiva resultat, sker en årsredovisning av myndigheten som lämnas till regeringen. Årsredovisningen redogör för hur årets arbete i form av budget, uppdrag och analyser har genomförts samt hur resultaten ser ut. Att rapportera hur resurserna används och vilka resultat som uppnås är både Sidas, samarbetsländernas och samarbetsparternas ansvar. Expertgruppen för biståndsanalys, EBA, som utvärderar och analyserar genomförandet, resultat och effektivitet av Sveriges internationella bistånd, har som syfte att se till att myndigheter och organisationer använder bistånden på rätt sätt.¹⁰⁵ Det är viktigt att kontrollera hur skattemedel används för att bekämpa fattigdom, samt att de insatser som Sida finansierar håller hög kvalitet och ger resultat. Syftet med biståndsmedel är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i bland annat fattigdom, förtryck och krig. Skulle det visa sig att biståndet inte leder till något resultat är det kanske ett tecken på att biståndet används fel eller att arbetet sker på fel sätt, därför är det mycket viktigt med dessa kontroller och granskningar.

5.2 Sidas ekonomiska och humanitära bistånd i Afrika

Sida arbetar med regionala insatser i Afrika, för att bistå olika verksamheter som arbetar för fred och säkerhet på kontinenten. Det är en förutsättning att ha ett samarbete med afrikanska organisationer för att bidra till att skapa fred och säkerhet i de afrikanska länderna. Genom ett

¹⁰⁴ Sida, Så styrs vi, <http://www.sida.se/Svenska/Om-oss/Sa-styrs-vi/>, publicerad 2017-01-04, hämtad 2017-11-19.

¹⁰⁵ Ibid.

samarbete kan organisationerna utveckla kapaciteten att hantera och förebygga konflikter av olika slag, som i sin tur kan leda till hållbara åtgärder på regional nivå. Även Sida fastställer att fred och säkerhet är nödvändigt för fattigdomsbekämpning och utveckling i landet och menar att väpnade konflikter får allvarliga konsekvenser, som leder till sociala problem, såsom fattigdom.¹⁰⁶

I januari 2017 rapporterade Sida att miljontals människor lider av brist på mat och vatten i Nigeria, Somalia och Sydsudan. Anledningen till detta är den långvariga torkan och de väpnade konflikterna i området. Nigeria lider av svår torka och utöver detta har terrororganisationen Boko Harams attacker på civilbefolkningen, lett till att minst 8,5 miljoner människor har ett akut behov av mat och vatten. Sida beslutade om ett bistånd på 374 miljoner kronor men redan efter några veckor höjdes bistånd med ytterligare 160 miljoner kronor till de behövande, efter att situationen förvärrades. Sida vill vara snabba med att utöka sitt stöd för att förhindra en svältkatastrof i dessa områden, för att inte riskera att upprepa samma misstag som skedde år 2011 på Afrikas Horn då stöden inte kom in i tid och 250 000 människor dog av svält. Torka, konflikter, krig och korruption leder till att situationen förvärras och att fler människor hamnar i fara. Många lämnar sina hem och flyr till grannländer på grund av situationen i hemlandet. Flyktvägen är mycket farlig då många pojkar och män avrättas, medan flickor och kvinnor utsätts för sexuellt våld. Sida ger också stöd till flyktingar som flytt till Uganda och det utökade stödet på 160 miljoner kronor (utöver de 374 miljoner kronorna) fördelades till Somalia 100 miljoner kronor, Nigeria 35 miljoner kronor, Sydsudan 10 miljoner kronor, Uganda 15 miljoner kronor.¹⁰⁷

Sida stödjer femton länder i Afrika samt de nordafrikanska länderna som myndigheten också stödjer. Myndigheten arbetar främst för att ge stöd till de mest drabbade och utsatta människorna men också bistå regionala organisationer och institutioner för att främja demokrati, fred,

¹⁰⁶ Sida, Regionalt samarbete i Afrika, <http://www.sida.se/Svenska/Har-arbetar-vi/Afrika/Regionalt-samarbete-i-Afrika/>, publicerad 2015-04-08, hämtad 2017-11-17.

¹⁰⁷ Sida, Sida ger stöd till miljoner som hotas av svält, <http://www.sida.se/Svenska/aktuellt-och-press/Medieservice-och-presskontakt/pressmeddelanden/2017/miljoner-hotas-av-svalt/>, publicerad 2017-01-23, hämtad 2017-11-28.

jämställdhet, mänskliga rättigheter etc. Oftast sker arbetet främst via FN-organ och NGO's som är verksamma i området. I Sydsudan arbetar Sida för en fredlig stadsbyggnad, förbättring av hälsosystemen och bistår dessutom med ett omfattande humanitärt stöd. Exempel på insatser som bidrar till att bygga upp landet, är att stärka landets hälsosystem och att arbeta för återanpassning av flyktingar. Ett av Sidas stora arbeten i Sydsudan utgör ett stöd till sudanesiska kvinnorörelser och har genom samarbete med UN Women bland annat bidragit till att stärka enskilda organisationer, kvinnliga akademiker och politiker. Landminor och andra explosiva kvarlämningar finns utbredda i stora delar av landet, detta är också ett viktigt fenomen som Sida arbetar med. Sidas arbete har lett till att Sverige anses vara en av de största humanitära givarna i Sydsudan.¹⁰⁸

Tidigare i texten berättades det om läraren Arsenio Bedu Ladu i Sydsudan och situationen med tjänstemännens obetalda löner. Som en åtgärd på detta problem stödjer Sverige kapacitetsutvecklingen i Sydsudan genom att bistå till fonden Capacity Building Trust Fund (CBTF), vars syfte är att förbättra Sydsudans förmåga att bekämpa korruption och fattigdom, samt att öka utvecklingen i landet. Ett system som CBTF introducerat för att bekämpa korruption inom det nationella lönesystemet, är ett nytt datoriserat lönesystem som ser till att tjänstemän får sina löner i tid. Detta system har resulterat i att 96 500 av 120 000 offentliga tjänstemän finns med på lönelistan, vilket är ett stort framsteg. Tjänstemännens löner i 49 av 51 statliga institutioner hanteras nu med hjälp av det nya systemet, som säkerställer att löner betalas ut regelbundet och i sin tur förhindrar korruption. Bedu Ladu bekräftar att detta system gjort en mycket stor skillnad i hans och många andra människors liv, då han berättar att han de senaste månaderna fått sin lön i tid.¹⁰⁹

Kenya är ett annat land som Sida också ger stöd till, bland annat för den höga fattigdomen i landet. Den främsta anledningen till fattigdom och andra faktorer som hindrar Kenyas utveckling, är den utbredda korruptionen. Sida stöder arbetet för att motverka korruption i landet genom att bland annat flytta den politiska makten närmare invånarna, vilket i sin tur stärker utvecklingsarbetet i landet. Ett annat sätt för Sida att arbeta i Kenya är att ge stöd till civilsamhället och stärka dess röst,

¹⁰⁸ Sida, Vårt arbete i Sydsudan, <http://www.sida.se/Svenska/Har-arbetar-vi/Afrika/sydsudan/Vart-arbete-i-Sydsudan-/>, publicerad 2015-12-07, hämtad 2017-11-28.

¹⁰⁹ Sida, Korruption skadar hela samhället, http://www.sida.se/globalassets/global/manniskan-i-centrum---pdf/11_faktablad_sudan_korruption_webb.pdf, hämtad 2017-11-10.

öka respekten för mänskliga rättigheter, informera vilka statens och medborgarnas rättigheter respektive skyldigheter är. Detta sker genom utbildning. Sida arbetar för att främja demokratin i Kenya genom att stödja statliga institutioner, som arbetar för reformera landets politiska, ekonomiska och sociala utveckling.¹¹⁰

5.3 Hur kan korruption motverkas enligt Sida?

Det finns inget enkelt svar på hur korruption motverkas på bästa sätt, då det är ett mycket komplicerat och brett problem. I samhällen där korruption är begränsat och utgör en avvikelse från den etablerade normen, kan det kontrolleras genom sanktioner och rättsskipning vid enskilda fall. I länder där rättsstaten inte är fungerande och där korruptionen är systematisk och leder till underliggande maktstruktur som baseras på särbehandling av medborgare, är det betydligt svårare att kontrollera korruptionen och dess konsekvenser. Internationell forskning visar att korruption inte endast kan motverkas med legala eller tekniska lösningar, utan att det snarare handlar om att förändra grunden i maktstrukturer och normer.¹¹¹ Samhällsstyrningen måste förändras från att maktutövare och eliten utnyttjar sina positioner för självberikande, till att staten istället är ansvarig inför medborgarna och behandlar alla lika oavsett status, personliga kontakter och ekonomiskt tillstånd. Det krävs stora och omfattande reformer för att motverka korruption samt förändra och utveckla samhället på lång sikt.¹¹²

Det finns forskning och studier på vad som bör göras för att minska korruption som en del av demokratisk samhällsstyrning. Insatser inom demokratisk samhällsstyrning kan delas upp i tre dimensioner, hur personer kommer till makten, hur makten utövas samt hur makten kontrolleras. Hur korruption i ett samhälle förändras har egentligen inget direkt samband med hur en person kom till makten, då korruption kan öka under en demokratisk vald regering, medan den kan minska

¹¹⁰ Sida, Vårt arbete i Kenya, <http://www.sida.se/Svenska/Har-arbetar-vi/Afrika/Kenya/Vart-arbete-i-Kenya/>, publicerad 2017-09-12, hämtad 2017-10-28.

¹¹¹ Sida, *Aktualiserade huvudbudskap angående Sidas arbete mot korruption i våra samarbetsländer*, s. 11.

¹¹² Ibid, s. 12.

under en regim som kommit till makten genom våld. Däremot utgör korruption ett direkt hot mot valprocessen och att valen ska kunna genomföras på ett demokratiskt sätt.¹¹³ Hur makten utövas är avgörande för samhällets funktion och mänsklig välfärd. Det som krävs är en kvalitativ statsmakt med lika villkor för alla, vad gäller offentliga tjänster och rättskipning. Detta för att opartisk och icke diskriminerande maktutövning innebär ett bättre levnadsförhållande för medborgarna, samtidigt som den politiska legitimiteten stärks. Frågan som dock kvarstår är hur detta ska uppnås i samhällen där korruption är så omfattande att det blivit normaliserat? Hur makten kontrolleras är också mycket viktigt i frågan om motverkandet av korruption. För att minska systematisk korruption i ett samhälle måste maktbalansen förändras, genom att begränsa elitens och maktutövarnas privilegierade tillgång till makt och resurser. Det kan handla om offentliga anställningar och positioner, statliga tillgångar och naturresurser, samt biståndsmedel. Något som har stor betydelse för detta är kontrollerande myndigheter och anti-korruptionsmyndigheter, förutsatt att de är relativt oberoende, starka och icke korrupta, vilket inte ska tas för givet att de är. Media är också en faktor som kan bidra till att kontrollera makten om det görs i samverkan med personer inom eliten.¹¹⁴

5.4 Hur arbetar Sida för att motverka korruption i samarbetsländerna?

Tidigare forskning och studier fastställer egentligen inga konkreta åtgärder för att motverka korruption i praktiken. Däremot bidrar de till en mer realistisk syn på korruption och dess hinder för utveckling samt Sidas egen roll som biståndsgivare. Att motverka korruption som blivit normaliserat i ett samhälle kräver konkreta förändringar, både politiska och sociala. Sida menar att de som biståndsgivare har en begränsad men ändå viktig roll i arbetet för att bekämpa korruption. Om arbetet leder till att korruption minskar men inte försvinner helt i ett samhälle, är det ändå ett betydelsefullt framsteg som kan leda till hållbara resultat inom olika utvecklingsområden. För att det ska vara möjligt att motverka korruption måste en analys på landet och dess omständigheter ske. Vidare måste själva korruptionen, dess drivkrafter och konsekvenser samt hur maktförhållandena i

¹¹³ Ibid, s. 13.

¹¹⁴ Ibid.

landet faktiskt ser ut, analyseras. Detta är viktigt för att kunna finna ett fungerande arbetssätt att motverka korruption på, också för att biståndsarbetet ska vara konkret och leda till positiva förändringar.¹¹⁵

Sida delar upp samarbetsländerna i tre olika kategorier beroende på korruptionens omfattning i varje land. Den första kategorin är akut korruption som syftar på länder där en omfattande korruption utgör en central drivkraft, för att få och utöva makt. Maktutövarens möjlighet till självberikande påverkar och avgör i de värsta fallen utformandet och genomförandet av politiken i landet. I länder där denna typ av korruption existerar, går det att se kopplingar mellan regeringen, militären, den privata sektorn och organiserad brottslighet.¹¹⁶ Den andra kategorin är systematisk korruption som innebär en utbredd och partisk maktutövning som utgör en norm i samhället men där det dock existerar en reformagenda, i syfte att minska fattigdomen i landet.¹¹⁷ Den tredje kategorin är kontrollerad korruption, som innebär att korruption förekommer men inte alltid och överallt. Denna typ korruption kan anses vara mer mild i jämförelse med de andra kategorierna, då medborgarna inte ständigt behöver muta till sig offentliga tjänster på daglig basis, utan där vissa sektorer kan vara relativt fria från korruption.

Enligt Sida kan dessa tre kategorier vara till stor hjälp i analysen på korruptionens omfattning i landet, även om kategorierna är uppskattade i stora drag och inte i detalj, kan de vara en bra och underlättande utgångspunkt i analysen.¹¹⁸ Sida för fram vikten av att analysera kopplingarna mellan korruption, fattigdom, konflikt, miljö och jämställdhet i varje land, för att kunna behandla problemet på bästa möjliga sätt. Det Sida fastställer vad gäller biståndsarbetet mot korruption, är att en konkret maktanalys är en förutsättning för att biståndet ska kunna bli en förändringsfaktor.¹¹⁹ Det är också mycket viktigt att identifiera trovärdiga förändringsaktörer och stödja dessa, oavsett sektor, för att se till att biståndet inte hamnar i fel händer. Samtidigt bör det finnas starka

¹¹⁵ Ibid, s. 17.

¹¹⁶ Ibid.

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ Ibid.

¹¹⁹ Ibid, s. 19.

kontrollmekanismer på alla insatser som får bistånd, då dessa insatser kan utsättas för korruption i någon form.¹²⁰ Att bistå en myndighet eller organisation som egentligen är korrupt, leder till att korruptionen stärks och situationen förvaras.

Trots att det inte finns konkreta riktlinjer på vad som bör göras för att bekämpa korruption, menar Sida att det utifrån studier och forskning går att fastställa ett antal faktorer som under rätt omständigheter och utformande, kan ha en positiv effekt.

Faktorerna är följande:

- Ökad meritbaserad rekrytering till offentliga institutioner
- Ökad jämställdhet mellan kvinnor och män
- Tillgång till information och möjlighet att använda information för ansvarsutkrävande (bl.a. via internet)
- Effektiv och transparent offentlig finansiell styrning (inkl. välfungerande offentlig revision och skattesystem)
- Allmän och kvalitativt god utbildning
- Genuint lokala initiativ som syftar till att minska möjligheter till maktmissbruk, framförallt breda koalitioner som främjar kollektivt agerande
- Kontroll och insyn i leverans av offentliga tjänster från användargrupper.¹²¹

För att dessa faktorer ska fungera och korruption överhuvudtaget ska gå att motverkas, måste arbetet hela tiden bygga på en realistisk förändringsteori. Insatserna måste utgå från varje situation i dess kontext och bör inte ta föregivet att ett arbetssätt fungerar för att minska korruption i alla samhällen.¹²²

¹²⁰ Ibid.

¹²¹ Ibid, s. 20.

¹²² Ibid.

5.5 Sidas rekommenderande åtgärder för att förhindra och motverka korrupktion

Reducing Sidas vulnerability to corruption består av Sidas rekommenderande åtgärder för att förhindra och motverka korrupktion, för år 2017. Enligt regeringens instruktion ska alla svenska myndigheter (inklusive Sida) vidta åtgärder för att förhindra och motverka korrupktion inom sin verksamhet. Korrupktion är ett konkret hot mot Sidas hantering av biståndsmedel och är utbrett i många av Sidas samarbetsländer. Genom att bekämpa korrupktion kan Sida uppnå resultat i utvecklingssamarbetet och bland annat bidra till att fler människor tar sig ur fattigdom och förtryck.¹²³ Sidas anti-korrupktionsarbete sker på dessa fyra nivåer: att främja etik och integritet inom Sida och ambassaderna, att motverka och utreda korrupktion i svenskfinansierade projekt och program, att stödja samarbetsländernas arbete med att bekämpa korrupktion och att delta i det internationella anti-korrupktionsarbetet. Sidas ledning har antagit ett förnyat arbetssätt för arbetet mot korrupktion i samarbetsländer. Detta nya arbetssätt innehåller vägledning och utbildningsmaterial som ska införas på Sida och ambassader.¹²⁴

Reducing Sidas vulnerability to corruption lyfter upp fem områden i anti-korrupktionsarbetet, som ska prioriteras under år 2017:

1. Lärande och kompetensutveckling

- Förbättra lärandet från faktiska korrupktionsfall, vilket minskar risken att bli utsatt för liknande form av korrupktion som i sin tur förstärker effektiviteten av anti-korrupktionsarbetet
- Förstärka kunskapen om korrupktion som ett hinder för utveckling, vilket leder till ökade möjligheter för att nå resultat i utvecklingssamarbetet

De föreslagna åtgärderna för att uppnå lärande och kompetensutveckling är att inkludera korrupktion som ett utvecklingshinder och lärdomar från konkreta korrupktionsfall i ett fördjupat utbildningsmaterial för anti-korrupktionsarbetet.¹²⁵

¹²³ James Donovan, *Reducing Sida's vulnerability to corruption*, (2017), s. 3.

¹²⁴ Ibid.

¹²⁵ Ibid, s. 4.

2. En kultur som motverkar korruption

- Kontinuerligt betona värdegrunden för statstjänstemän
- Visa vikten av etik och integritet genom kommunikation och handling

De föreslagna åtgärderna för att uppnå en kultur som motverkar korruption är bland annat att enheter och ambassader har årliga diskussioner om hur den statliga värdegrunden och de etiska riktlinjerna uppfattas och tillämpas i praktiken. All personal ska ha genomgått den obligatoriska grundutbildningen i antikorrupktion, därefter ska etik, integritet och antikorrupktion tas upp i samband med genomgång av nya utvecklingskontrakt.¹²⁶

3. Ett förstärkt anti-korrupttionsarbete i insatshanteringen

- Öka fokus på uppföljning av risker genom brister som inrapporterats, genomförandet av fältbesök och dialog med samarbetspartners
- Tydliggör kopplingen mellan samarbetspartners interna styrning och korruptionsrisken i bedömning och uppföljning
- Förstärk uppföljningen genom budgetanalyser och en utökad användning av granskningsmetoder som inte är standardiserade utan anpassade för att fördjupning i insatser med hög risk för korruption ska kunna göras
- Alla avtal ska inkludera anti-korrupttionsklausuler, med rätt att innehålla medel och att återkräva felaktigt använda medel

För att uppnå ett förstärkt anti-korrupttionsarbete i insatshanteringen bör en uppföljning av kvalitén på arbetet göras. Riskerna som korruptionen för med sig och de tillämpade åtgärdernas relevans samt tidigare brister som skett i arbetet, bör analyseras. Samordningen mellan Sidas olika stödfunktioner för antikorrupktion måste förstärkas och förtydligas, för att säkerställa ett effektivt arbete.¹²⁷

4. Öka Sidas stöd för ambassadernas upphandlingsarbete

Ambassader befinner sig ofta i komplexa och riskfyllda upphandlingar av väsentligt värde och i dagsläget finns det stor brist på de behov som ambassaderna har, bland annat rådgivning och stöd.

¹²⁶ Ibid.

¹²⁷ Ibid, s. 4-5.

En tydlig och effektiv arbetsplan måste upprättas och genomföras för att ge det stöd som behövs, till ambassadernas upphandlingsarbete. Arbetsplanen bör bland annat omfatta en kartläggning av ambassadernas behov och hur en förstärkt stödfunktion organiseras och genomförs.¹²⁸

5. Skydda personal vid ambassader

I länder med hög korruption är ambassadpersonal utsatt för större påtryckningar och hot, därför bör ambassadpersonalens skydd från korruption stärkas. För att uppnå detta bör analyser på ambassadpersonalen och landets situation göras för att sedan ge rekommendationer om åtgärder för att skydda personalen från korruption.¹²⁹

¹²⁸ Ibid, s. 5.

¹²⁹ Ibid.

6. Analys

De konsekvenser som korruption för med sig är tydliga och efter all forskning och studier som gjorts går det att konstatera att korruption leder till mycket allvarliga problem. Trots att konsekvenserna och problemen är fastställda leder anti-korruptionsarbetet inte till så stora förändringar som egentligen krävs. Det finns stora biståndsinsatser vars syfte är att motverka korruption men som egentligen inte leder till så stora förändringar på det faktiska problemet. Biståndsinsatserna är nödvändiga men måste också göras på ett effektivt och korrekt sätt. De flesta biståndsorganisationerna arbetar utifrån hur situationen ser ut i dagsläget där insatserna sker på de mest drabbade i ett land, för att bland annat förhindra svält och andra akuta tillstånd. Bistånd kan också gå till institutioner i syfte att lösa de tillfälliga svårigheterna. Problemet med detta är att dessa institutioner kan vara korrumpierade vilket leder till att biståndet istället används till att stärka korruptionen i landet och i sin tur förvärra situationen för medborgarna. Det är mycket viktigt att förstå att det är en sak att arbeta för att hjälpa utsatta personer att komma ur fattigdom och att det är en helt annan sak att arbeta för att motverka faktorerna bakom situationen. Genom att bistå utsatta personer med mat, rent vatten, kläder, boende etc. kommer detta i sig inte lösa problemet långsiktigt, utan kortsiktigt då orsakerna till problemet fortfarande kvarstår. Det är mycket viktigt att bistå utsatta personer som annars riskerar att svälta ihjäl och det är viktigt att det finns biståndsorganisationer som gör just det. Trots detta minskar ändå inte korruptionen och det tyder på att problemet inte går att lösa på detta sätt. Det är nödvändigt att förstå att arbetet måste ske på en annan nivå för att någon skillnad ska ske. Det leder inte till en långsiktig utveckling när fokus läggs på konsekvenserna av problemet och inte problemet i sig.

Sida lyfter upp maktstrukturer som faktorn bakom korruption och menar att maktstrukturen i landet måste analyseras, för att det ska gå att motverka korruption på ett effektivt sätt. Denna undersökning har dock granskat Sidas arbete som tyder på att det finns fler faktorer bakom korruption. Problemet är att Sidas anti-korruptionsarbete inte utgår från dessa faktorer utan grundar sig istället på nödsituationen i landet. Sidas anti-korruptionsarbete utgår från att situationen i landet eller området i fråga, analyseras på ett grundligt sätt och för att därefter kunna bistå med både ekonomiskt och humanitärt bistånd där det behövs. Konsekvenserna av korruption är det som ligger i fokus för Sidas anti-korruptionsarbete. Detta tyder på att Sidas bistånd leder till att människors situation och levnadsstandard förbättras men arbetet kanske inte är lika effektivt när det kommer till

att motverka det egentliga problemet. Att förbättra människors levnadsstandard och förhindra näringsbrist, svält och spridning av sjukdomar innebär inte en långsiktig lösning, då problemet fortfarande kvarstår. Frågan är dock, kommer korruption någonsin att bekämpas om det inte arbetas underifrån, det vill säga om inte arbetet sker på faktorerna som ligger till grund för korruption?

Afrikanska unionens konvention om förebyggande och bekämpning av korruption, konstaterar att det i första hand är nödvändigt att komma fram till faktorerna bakom korruption i Afrika, för att kunna bekämpa problemet på ett effektivt sätt. Detta sker dock inte i konventionen, utan där bekräftas istället korruption som ett allvarligt problem och att varje afrikansk stat måste arbeta för att åtgärda, förebygga och motverka problemet. Detta kan också anses vara en orsak till att korruption inte bekämpas, då faktorerna som ligger till grund för korruption inte fastställs. Så länge de bakomliggande faktorerna inte förs fram, kan anti-korruptionsarbetet inte resulteras i att korruption bekämpas. Att föra fram vikten av ett internationellt samarbete för att bekämpa korruption, är inte heller tillräckligt. Det räcker inte med ett internationellt samarbete för att bekämpa korruption, även om detta kan leda till andra bra resultat. Afrikanska unionen bör först och främst komma fram till vilka faktorerna bakom korruption är, för att sedan kunna fastställa en strategi med riktlinjer för staterna att gå efter. Detta för att bekämpa korruption på riktigt och inte bara arbeta på ett ytligt sätt för att minska korruption i små drag.

Förenta nationernas konvention mot korruption för inte heller fram faktorer bakom korruption som något avgörande i anti-korruptionsarbetet, utan har fokus på att all form av korruption ska kriminaliseras. Konventionen konstaterar att bekämpning av korruption sker bland annat genom att ändra lagarna och stärka straffen för korruption, samtidigt som maktstrukturerna måste förändras. Detta är viktiga åtgärder men är de tillräckliga för att bekämpa korruption? Denna konvention betonar inte heller några direkta faktorer bakom korruption men de riktlinjer som staterna bör följa enligt konventionen, tyder på vilka faktorer som anses vara viktiga och mest avgörande.

Både Afrikanska unionens och Förenta nationernas konvention fastställer riktlinjer som staterna bör följa för att motverka och bekämpa korruption. Konventionernas strategier grundar sig på vilka problem korruption för med sig och egentligen inte så mycket på faktorerna bakom.

Riktlinjerna som framgår i konventionerna är viktiga och kan leda till att korruption minskar men dock inte till att korruption bekämpas helt. Att minska korruption lite i taget leder till förändring men inga stora och långsiktiga förändringar, som i sin tur kan leda till att korruption bekämpas. En stor del av konventionernas och även Sidas strategi är att satsa på lärandet av korruption och dess allvarliga konsekvenser samt att korruption utgör ett stort utvecklingshinder. Detta i hopp om att information om problemet ska leda till förändring. Både personer som lider av korruptionens konsekvenser samt de som utför korrupta handlingar, är väl medvetna om skadan korruption för med sig. Att informera om varför korruption är dåligt kan därför anses vara otillräckligt för att bekämpa korruption, även om det är en viktig del i processen.

Uslaner lyfter i sin teori fram ekonomisk ojämlikhet och låg tillit som bakomliggande faktorer till korruption. Uslaner menar att det endast finns en grundläggande faktor, ekonomisk ojämlikhet som leder till en annan faktor, låg tillit och att dessa två faktorer är de som anti-korruptionsarbetet bör utgå ifrån. Uslaner fastställer vikten av att förstå sambandet mellan de två faktorerna som han för fram. Han menar att ekonomisk ojämlikhet leder till att medborgarnas tillit till staten och andra personer med makt, försvagas. Han beskriver hur ett samhällsproblem påverkar individer på ett personligt sätt och leder till ett ökat korrupt beteende bland medborgarna, vilket innebär att korruptionen stärks samtidigt som demokrati, jämställdhet och mänskliga rättigheter försvagas. Detta är något som tydligt går att se i de mest drabbade länderna i Afrika, där de allvarliga samhällsproblemen påverkat individer på ett personligt sätt, som lett till ytterligare allvarliga problem. Det blir en ond cirkel, där det ena leder till det andra. Frustrationen över orättvisan och korruptionen som råder, leder till att hoppet undergrävs vilket leder till ännu mer orättvisa och korruption. Uslaner's teori brister dock i påståendet om att ekonomisk ojämlikhet är faktorn bakom korruption. Detta skulle betyda att det endast är länder med ekonomisk ojämlikhet som lider av korruption, vilket inte riktigt stämmer. Transparency International konstaterar att inget land är helt fritt från korruption då även länder med relativ ekonomisk jämlikhet lider av korruption. Det är inte endast länder med stora klasskillnader eller utbredd fattigdom som korruption existerar i, det är inte heller endast utvecklingsländer som har problem med korruption. Det är dock i utvecklingsländer som korruptionen är utbredd i flera sektorer i samhället och innebär livshotande konsekvenser för många människor. Även om problemet är mer utbrett och innebär allvarliga konsekvenser för redan utsatta människor i utvecklingsländer, betyder det inte att korruption inte existerar i industriländer.

Detta leder till att Uslaner's teori ifrågasätts då ekonomisk ojämlikhet inte kan anses vara den enda faktorn som ligger till grund för korruption. Det kan däremot anses vara en faktor som faktiskt förvärrar korruptionen men också situationen i landet, inte minst för de redan utsatta personer som lider av fattigdom. Uslaner's teori kan dock användas för att komplettera anti-korruptionsarbetet på så sätt att den beskriver människans beteende och hur människors frustration kan leda till korrupta handlingar. Ekonomisk ojämlikhet kan anses vara en faktor men inte den enda faktorn bakom korruption. Denna teori brister på samma sätt som de ovannämnda strategierna brister, då de utgår från att det endast är en faktor som ligger till grund för korruption. Det är omöjligt att lösa ett helt problem utifrån ett enda perspektiv. Om Uslaner's teori går att applicera i verkligheten, skulle det innebära att ekonomisk jämlikhet är den enda lösningen till korruption. Detta skulle i sin tur betyda att inga länder med ekonomisk jämlikhet skulle ha någon form av korruption.

Att korruption endast beror på enstaka faktorer är ett naivt antagande då problemet är alltför stort, utbrett och komplicerat. Det är nödvändigt att samtliga faktorer inkluderas i anti-korruptionsarbetet oavsett hur stora eller små de är, för att komma fram till effektiva lösningar. Problemet med anti-korruptionsarbeten och dess strategier är att de endast utgår från en av flera faktorer bakom korruption och därför endast arbetar utifrån ett perspektiv. Detta leder till att korruptionen kan minska i en sektor men inte alla, vilket i sin tur inte heller leder till att hela problemet bekämpas. Vissa strategier utgår från att korruption måste bekämpas på till exempel ekonomisk eller politisk nivå och menar att korruption på samhällets alla andra sektorer, automatiskt kommer att bekämpas genom detta. Det är en kombination av ett flertal faktorer som leder till korruption. Det går att skilja på dessa faktorer och analysera dem var och en för sig, men arbetet bör ske på alla faktorer och utifrån dess perspektiv, för att anti-korruptionsarbetet ska kunna leda till att korruption bekämpas. Till att börja med måste faktorerna som ligger till grund för korruption föras fram då detta fastställer var problemet egentligen kommer ifrån och grundar sig på. Därefter bör syftet med anti-korruptionsarbetet vara att lösa själva problemet och åtgärda dess faktorer.

6.1 Faktorer bakom korruption

Vilka är då faktorerna som ligger till grund för korruption? Det finns systematiska faktorer bakom korruption. Dessa faktorer existerar beroende på hur systemet i landet ser ut: låg lönenivå, maktstrukturer, tillfälle, otillräcklig kontroll, otillräckliga strafflagar, normaliserat system. Låg moral och brist på empati är en annan faktor som dock anses vara en personlig faktor.

Lönenivån är en faktor som bidrar till korruption. I länder där exempelvis tjänstemän har så låga löner att de inte klarar av att försörja sin familj, kan de känna sig tvungna till att finna andra lösningar. Att kräva mutor för att komplettera den låga lönen kan anses vara nödvändigt, eller i vissa fall en självklarhet. Låga löner som inte räcker till att försörja en familj, barns utbildning etc. kan leda till frustration där personen i fråga känner sig tvungen att kräva mutor, för att inte utsätta sin familj för fara. Detta pågår oftast under en längre period som resulterar i att det blir ett självklart beteende, både för den som kräver och den som erbjuder mutor för bättre service. Denna faktor kan jämföras med ekonomisk ojämlikhet i Uslaner's teori, då löneskillnader kan anses bero på och bidra till ekonomisk ojämlikhet i ett land.

Maktstrukturer är en annan faktor som också ligger till grund för korruption, då det ger en känsla av över- och underordning av människor i ett samhälle. Det innebär att vissa specifika personer eller grupper har större ekonomisk, politisk eller social makt än andra. Ett sådant samhälle är ekonomiskt, politiskt och socialt ojämnt och så länge denna ojämsliddhet finns kommer jämställdhet aldrig kunna upprättas. Den ekonomiska, politiska eller sociala makten kan i sin tur utnyttjas på ett sätt som gynnar personen eller gruppen med makt, medan det samtidigt skadar resten av samhället. Detta är den vanligaste faktorn som framgår i de flesta anti-korruptionsarbeten och strategier. Kanske för att denna faktor är mest synlig och har en tydlig koppling till korruption, då det oftast anses vara de i maktpositioner som kan utnyttja sin makt för att på olika sätt berika sig själva. Detta skapar som sagt klasskillnader och annan form av ojämsliddhet i ett samhälle, vilket i sin tur leder till att medborgarna känner sig diskriminerade och orättvist behandlade i samhället och inte känner någon skyldighet gentemot staten eller medborgarna.

Maktpositioner skulle vara svåra att utnyttja samtidigt som all form av korruption skulle vara svårt att utföra utan ett **tillfälle**. I denna kategori inkluderas **otillräcklig kontroll** och **strafflagar**. Hade det inte funnits något tillfälle för personer att utföra korrupta handlingar och metoder, skulle korruption inte vara utbrett i samhällets samtliga sektorer. Dessa faktorer anses därför också leda till korruption. Tillfället kan handla om att vissa personer eller grupper får för stor makt som inte kontrolleras och därför kan utnyttjas. Det kan också handla om otillräckliga strafflagar på korruption eller där ett land inte kriminaliserat korruption. Detta leder till att det kan anses vara enkelt att vara korrupt då det inte är kontrollerat eller straffbart. Statens syn på korruption bör vara sträng och det bör finnas skärpta strafflagar på korruption för att markera allvaret i problemet men också för att förhindra korruption. Att "tillfället gör tjuven" i denna fråga är mycket relevant då korruption kanske inte hade varit så utbrett som det är i vissa länder, om det inte fanns tillfälle eller möjlighet för det.

När korruption är utbrett i samhällets samtliga sektorer och funnits länge, finns det en risk att det blir ett **normaliserat system**, detta anses också vara en faktor som bidrar till fortsatt korruption. Korruption blir ett system som samhället är uppbyggt på, där till exempel mutor är en självklarhet som medborgare förväntas att både ge och få. Ett så kallat mutsystem där tjänstemän får mutor utan att kräva eller be om det, blir normaliserat då det blivit en självklarhet att muta för att få service. Det kan handla om att personer med makt är korrupta och använder statliga medel för personlig vinning utan att detta ifrågasätts, då det blivit normaliserat. Korruption i dess olika former blir något som hör till vardagen och inte ifrågasätts då det blivit något vanligt, trots dess allvarliga konsekvenser. Med tiden kan detta leda till att korruption inte anses vara ett allvarligt problem utan ett system som bör följas, såsom alla andra system som medborgarna följer och anpassar sig till. Att korruption blir ett självklart och förväntat beteende är ett stort problem då konsekvenserna är alldeles för allvarliga för att anses bero på ett normaliserat system. Detta innebär att korruption legitimeras och inte heller anses vara något som måste bekämpas. Om medborgarna är likgiltiga och inte engagerar sig ett reformarbete, är det mycket svårt att bekämpa korruption.

Dessa systematiska faktorer skulle vara svåra att utnyttja utan att ha **låg moral** och **brist på empati** för andra människor. Denna personliga faktor är nästan nödvändig för att kunna agera korrupt. Låg moral och brist på empati för andra människor innebär att det enda viktiga är ens eget välmående och egenintresse. Detta innebär att ingen hänsyn tas åt hur ens personliga val påverkar andra människor. Ett land där både civilsamhället och högre uppsatta personer i regeringen inte längre visar empati för andra människor och inte bryr sig om de allvarliga konsekvenser korruptionen för med sig. Detta betyder att personer som både erbjuder och kräver mutor eller utför andra korrupta gärningar, endast tänker på hur detta kommer att gynna dem och inte vilket allvarligt samhällsproblem de bidrar till. Egenintresset ligger i fokus, därför handlar personerna i fråga på ett egoistiskt sätt då de gynnar dem personligen. I texten ovan fastställs de allvarliga konsekvenser korruption har på ett land, dess medborgare och utveckling, detta är dock något som bortses ifrån, när enskilda personers egenintresse och lycka kommer i första hand. Ofta är det de som kräver mutor eller de korrupta ledarna som klandras för att stärka korruptionen i landet, sanningen är dock att medborgarna också bidrar till att stärka korruptionen genom att falla för trycket när det kommer till att betala mutor till tjänstemän. Problematiken i detta är att även om medborgarna inte vill muta tjänstemän så kan de känna sig tvungna till att göra det, då det kan som tidigare nämnts handla om sjukvård, utbildning, mat etc. Dessa personer tänker på situationen här och nu, de tänker på sina familjer som de ansvarar över och kanske inte tänker på att de bidrar till att stärka korruptionen i landet genom sina mutor.

Dessa faktorer hör ihop och den ena faktorn leder oftast till den andra. Låga löner, maktstrukturer, brist på moral och empati leder till ojämställdhet mellan medborgarna. Denna känsla av ojämställdhet och orättvisa skapar frustration som kan leda till att tilliten till staten och andra människor försvagas. Detta leder till att känslan av lojalitet och empati gentemot staten och andra människor också försvagas, som i sin tur kan leda till att de utsatta individerna utför korrupta handlingar i syfte att hjälpa sig själva. De som egentligen lider av korruptionen och dess allvarliga konsekvenser, börjar handla på ett korrupt sätt för att kunna leva ett så kallat bättre liv med en bättre levnadsstandard och lägger sin moral och empati åt sidan. Detta innebär att vissa individer blir som de personer de egentligen föraktar, på grund av frustration, ilska och för att de tappar hoppet om en förändring och anser att detta är den enda vägen till överlevnad. Fler tillfällen skapas för att agera

korrupt, det kan handla om att strafflagarna är svaga men också att korruption blivit ett normaliserat system, vilket innebär att tillfället för korruption finns utbrett i samhället och kan komma att utnyttjas vid första bästa tillfälle. Sammanfattningsvis kan det anses finnas tre olika anledningar till att personer väljer att agera korrupt. Antingen är det att personen i fråga känner sig illa tvungen till detta beteende då ingen annan lämplig lösning finns, eller att personen likgiltigt följer strömmen i det korrupta systemet som blivit normaliserat. Det kan också handla om att personen på grund av sin ilska och frustration över all korruption och dess konsekvenser, själv agerar korrupt trots att det är något personen egentligen föraktar.

Faktorerna går att analyseras var och en för sig eller tillsammans som det precis gjorts ovan, det är dock viktigt att förstå sambanden mellan dessa faktorer och förstå hur de påverkar varandra. Att påstå att det endast är en enda faktor som ligger till grund för korruption är ett mycket svagt påstående. Skulle detta vara fallet hade anti-korruptionsarbetet, dess strategier och insatser lett till att korruption bekämpats på åtminstone några sektorer i ett samhälle. Afrikanska unionens och Förenta nationernas konvention, samt Sida utgår från endast en eller två faktorer och försöker samtidigt bekämpa korruption genom att bistå utsatta människor i olika områden. Att basera ett anti-korruptionsarbete utifrån att det endast är en faktor som leder till korruption, kommer aldrig leda till större resultat och lösningar då det endast är en liten del av ett mycket stort problem. Att endast välja ut en faktor och arbeta utifrån den, kan leda till att korruption minskar i något av samhällets olika sektorer men för att bekämpa utbredd korruption måste alla faktorer inkluderas, för att kunna åtgärda och lösa problemet i all dess form.

Utvecklingsbiståndet som sker idag är viktigt och nödvändigt för personer som lever i fattigdom och konfliktzoner. Problemet är dock att arbetet inte är tillräckligt effektivt för att kunna bekämpa korruption. Ekonomiskt och humanitärt biståndsarbete som sker för personer i utsatta områden, som drabbats av korruption och dess konsekvenser, kan inte ses som ett tillräckligt effektivt anti-korruptionsarbete. Ett anti-korruptionsarbete bör ha som syfte att motverka och bekämpa korruption och inte endast ha fokus på konsekvenserna som korruption för med sig. Att bistå människor med mat och rent vatten är något mycket viktigt men kommer inte leda till att korruption bekämpas. Anti-korruptionsarbetet måste ske underifrån där varje faktor granskas och analyseras var och en för sig, för att sedan kunna förstå sambandet mellan dem. Detta för att bakgrunden till problemets

uppkomst måste förstås, för att kunna motverkas på bästa möjliga sätt. Vidare bör en strategi bestämmas för att kunna arbeta och åtgärda varje faktor, för att vidare kunna minska korrupcion inom de drabbade sektorerna i samhället. Det måste finnas en strategi där anti-korrupsionsarbetet sker på samtliga faktorer bakom korrupcion och inte förbiser en enda faktor, oavsett hur liten den anses vara. Att arbeta utifrån en faktor kommer inte leda till större förändringar, då varje bidragande del måste beaktas, för att kunna bekämpa problemet på ett korrekt sätt. Strategier på åtgärder till varje faktor är nödvändigt i anti-korrupsionsarbetet. För att få ett tydligare perspektiv på detta, kommer här ett exempel på hur arbetet kan utformas. En av faktorerna som tidigare nämnts är låga löner, där den enda lösningen kan anses vara att kräva mutor för att komplettera den låga lönen och kunna försörja sin familj. Inom anti-korrupsionsarbetet bör det finnas strategier på hur detta problem kan lösas. Den kanske mest självklara åtgärden för denna faktor, är att höja lönerna i hopp om att mutorna ska minska. Detta kan leda till att mutorna minskar men betyder inte att hela korrupsionen som ett utbrett samhällsproblem bekämpas genom denna åtgärd, då korrupta handlingar sker på flera andra sektorer i samhället och på grund av flera andra anledningar. Att lönenivån höjs behöver heller inte innebära att mutorna minskar då detta kan ha blivit en vana. Det kan ha blivit ett normaliserat och förväntat system som en förhöjd lönenivå inte kommer att förändra, då mutor blivit en del av vardagen. Det krävs mer arbete och fler lämpliga åtgärder för att göra skillnad. Detta tyder återigen på att det är nödvändigt att inkludera samtliga faktorer bakom korrupcion i anti-korrupsionsarbetet, för att kunna bekämpa korrupsionen i landet.

6.2 Slutsats

Slutligen går det att konstatera att faktorerna som ligger till grund för korrupcion är ett flertal och att det inte endast beror på en enskild faktor. En viktig slutsats i denna undersökning är att faktorerna är starkt sammanbundna och bör analyseras individuellt men samtidigt är det viktigt att förstå hur de påverkar varandra. Biståndsarbetet är nödvändigt men inte tillräckligt effektivt i relation till att bekämpa korrupcion, därav de låga resultaten på minskad korrupcion. Om anti-korrupsionsarbetet fortsättningsvis sker på detta sätt, kommer inga större förändringar att ske. Det måste göras skillnad på konsekvenserna som korrupcion för med sig och de faktiska faktorerna bakom korrupcion, då dessa är två helt olika utgångspunkter. Anti-korrupsionsarbeten som har fokus på att åtgärda

konsekvenserna till korruption, kommer inte kunna bekämpa korruption om de inte arbetar med själva faktorerna som ligger till grund för problemet. Fokus måste läggas på samtliga faktorer bakom korruption, för att komma åt grunden till problemet. Samtidigt bör biståndsarbetet på de som drabbats av korruptionens konsekvenser fortsätta, för att förbättra människors levnadsstandard och säkerställa deras grundläggande rättigheter. En annan viktig punkt att lyfta fram är att det är betydande att inte skylla korruption på en enskild part och därmed förvänta sig att all ansvar ligger hos en part. Korruption är ett mycket komplext och utbrett problem i många länder och faktorerna bakom tyder på att det inte endast är en part som är skyldig eller ansvarar över detta problem. Detta är ett utbrett problem som varje stat, myndighet, institution, organisation och individ ansvarar för. Om varje person oavsett position eller makt, tar sitt ansvar för att motverka korruption i den utsträckning det går och om myndigheter och organisationers anti-korruptionsarbeten sker på ett effektivt sätt, kommer korruption att bekämpas. Det internationella samarbetet och det ekonomiska och humanitära biståndet har också en stor roll i anti-korruptionsarbetet och kan genom sina insatser leda till stora förändringar. Resultatet av denna undersökning, dess diskussion och analys, tyder på att teorierna som använts i denna undersökning, brister. Både Uslaner och Sidans teorier samt Förenta nationernas och Afrikanska unionens konventioner, är användbara i anti-korruptionsarbeten och kan bidra med information, som kan leda till bra resultat men är inte helt tillräckliga för att bekämpa korruption.

7. Avslutning

I inledningen beskrevs Sidans syn på korruption, där de konstaterar att orsaken till att korruption inte har kunnat bekämpas är för att det inte analyserats som en maktfråga. Denna undersökning visar dock på att det inte går att bekämpa korruption genom att endast analysera problemet som en maktfråga. Denna undersökning har analyserat hur korruption påverkar ett samhälle och dess olika sektorer, samt anledningen till varför korruption inte ska hanteras som en separat fråga. Korruption är ett komplext problem som måste analyseras utifrån flera olika perspektiv, för att kunna finna ett effektivt arbetssätt som kan leda till att bekämpa korruption. Lönenivå, maktstrukturer, tillfälle, otillräcklig kontroll, otillräckliga strafflagar, normaliserat system, låg moral och brist på empati är faktorerna som anti-korruptionsarbetet bör utgå ifrån. Att utgå från dessa faktorer för att förstå

varför korruption existerar, för att sedan kunna fastställa strategier för att anti-korrupsionsarbetet ska kunna leda till att bekämpa korruption, är nödvändigt. Dagens anti-korrupsionsarbete utgår mestadels från de konsekvenser som korruption för med sig. Anti-korrupsionsarbetet måste åtgärda faktorerna bakom korruption och inte konsekvenserna av problemet, för att bekämpa korruption. Att åtgärda konsekvenserna och olika hinder som korruption för med sig, är också mycket viktigt och nödvändigt för landet och dess invånare. Detta bör dock inte blandas ihop med anti-korrupsionsarbetet vars syfte ska vara att bekämpa korruption.

För att få ett mer koncist resultat i framtida forskning, kan en mer djupgående undersökning på faktorerna bakom korruption göras. Det skulle vara givande att ha med NGO's som befinner sig i de mest drabbade länderna i Afrika och som arbetar för att motverka och bekämpa korruption, för att få ytterligare perspektiv på vilka faktorer de anser ligger till grund för korruption. Ett annat givande perspektiv skulle vara att granska NGO's anti-korrupsionsarbete samt hur deras strategier ser ut och vad de grundas på. Det är alltid bra att få ett perspektiv på hur lokala NGO's arbetar, då de befinner sig i länder med utbredd korruption och möter detta problem dagligen. Detta kan bidra med mycket viktig information som kan leda till stora förändringar i det internationella anti-korrupsionsarbetet och utvecklingsbiståndet, vilket senare kan leda till större resultat i arbetet för att bekämpa korruption.

8. Litteraturlista

8.1 Litteratur

Dinah L. Shelton & Paolo G. Carozza, *Regional protection of human rights*, (2013).

Eric M. Uslaner, *The Inequality Trap*, Department of Government and Politics University of Maryland–College Park, (2014).

James Donovan, *Reducing Sida's vulnerability to corruption*, (2017).

Laurence Juma, *Human Rights and Conflict Transformation in Africa*, (2013).

Sida, Arbetspapper: *Aktualiserade huvudbudskap angående Sidas arbete mot korruption i våra samarbetsländer*, 2016-04-25.

8.2 Konventioner

African charter on human and peoples' rights

African Commission on Human and Peoples' Rights, <http://www.achpr.org/instruments/achpr/>.

African Union, Advisory Board on Corruption In Brief, <http://www.aumaticorruption.org/auac/about/African-Union-Advisory-Board-on-Corruption-In-Brief>.

African Union Convention on Preventing and Combating Corruption.

Constitutiv Act of the African Union.

Förenta nationernas allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.

Regeringens webbplats om mänskliga rättigheter, Rätten till hälsa, <http://www.manskligarattigheter.se/sv/de-manskliga-rattigheterna/vilka-rattigheter-finns-det/ratten-till-halsa>, hämtad 2017-11-23.

Regeringens webbplats om mänskliga rättigheter, Rätten till utbildning, <http://www.manskligarattigheter.se/sv/de-manskliga-rattigheterna/vilka-rattigheter-finns-det/ratten-till-utbildning>, hämtad 2017-11-23

United Nations Convention Against Corruption.

8.3 Elektroniska källor

Anti-Corruption Resource Centre, *Corruption in the health sector*, U4 Issue 2008:10, <http://www.u4.no/publications/corruption-in-the-health-sector-2/downloadasset/2392>, hämtad 2017-11-13.

BBC News, Who are Somalia's al-Shabab?, <http://www.bbc.com/news/world-africa-15336689>, publicerad 2016-12-09, hämtad 2017-11-13.

CNN, Why corruption is holding Africa back, <http://edition.cnn.com/2015/12/24/africa/africa-corruption-transparency-international/index.html>, publicerad 2016-01-08, hämtad 2017-10-15.

Globalis, Boko Haram, <http://www.globalis.se/Konflikter/Afrika/Boko-Haram>, publicerad 2016-05-18, hämtad 2017-11-15.

Globalis, Den arabiska våren, <http://www.globalis.se/Konflikter/Den-arabiska-vaaren>, publicerad 2016-09-08, hämtad 2017-11-10.

Globalis, Korruption, <http://www.globalis.se/Statistik/Korruption>, hämtad 2017-11-08.

Globalis, Sudan-Darfur, <http://www.globalis.se/Konflikter/Afrika/Sudan-Darfur>, publicerad 2016-04-21, hämtad 2017-11-18.

Globalis, Sydsudan, <http://www.globalis.se/Konflikter/Afrika/Sydsudan>, publicerad 2016-02-02, hämtad 2017-11-20.

Human Rights Watch, Kenya Elections 2017, <https://www.hrw.org/blog-feed/kenya-elections-2017>, publicerad 2017-11-22, hämtad 2017-11-27.

Metro, Hundratals korruptionmiljoner i lägenhet, <https://www.metro.se/artikel/hundratals-korruptionmiljoner-i-laegenhet-xt>, publicerad 2017-11-09, hämtad 2017-11-19.

Sida, arbetssätt och metoder, <http://www.sida.se/Svenska/sa-arbetar-vi/Arbetssatt-och-metod/>, publicerad 2015-06-05, hämtad 2017-11-25.

Sida, Korruption skadar hela samhället, http://www.sida.se/globalassets/global/manniskan-i-centrum---pdf/11_faktablad_sudan_korruption_webb.pdf, hämtad 2017-11-10.

Sida, Regionalt samarbete i Afrika, <http://www.sida.se/Svenska/Har-arbetar-vi/Afrika/Regionalt-samarbete-i-Afrika/>, publicerad 2015-04-08, hämtad 2017-11-17.

Sida, Sida ger stöd till miljoner som hotas av svält, <http://www.sida.se/Svenska/aktuellt-och-press/Medieservice-och-presskontakt/pressmeddelanden/2017/miljoner-hotas-av-svalt/>, publicerad 2017-01-23, hämtad 2017-11-28.

Sida, Så styrs vi, <http://www.sida.se/Svenska/Om-oss/Sa-styrs-vi/>, publicerad 2017-01-04, hämtad 2017-11-19.

Sida, Vårt arbete i Kenya, <http://www.sida.se/Svenska/Har-arbetar-vi/Afrika/Kenya/Vart-arbete-i-Kenya/>, publicerad 2017-09-12, hämtad 2017-10-28.

Sida, Vårt arbete i Sydsudan, <http://www.sida.se/Svenska/Har-arbetar-vi/Afrika/sydsudan/Vart-arbete-i-Sydsudan-/>, publicerad 2015-12-07, hämtad 2017-11-28.

SVT Nyheter, Fem snabba om Kenyas presidentval, <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/fem-snabba-om-kenyas-presidentval>, publicerad 2017-10-25, hämtad 2017-11-22.

SVT Nyheter, Korruption problem i många u-länder, <https://www.svt.se/nyheter/korruption-problem-i-manga-u-lander?>, publicerad 2007-10-02, hämtad 2017-11-22.

SVT Nyheter, Oppositionsledaren Raila Odinga drar sig ur presidentvalet i Kenya, <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/oppositionsledare-drar-sig-ur-presidentvalet-i-kenya>, publicerad 2017-10-10, hämtad 2017-11-22.

UNDP, Rekryteringen av unga till våldsbejakande extremistgrupper i Afrika, en resa märkt av fattigdom och marginalisering, <http://www.se.undp.org/content/sweden/sv/home/presscenter/pressreleases/2017/09/10/undp-rekryteringen-av-unga-till-vldsbejakande-extremistgrupper-i-afrika-en-resa-m-rkt-av-fattigdom-och-marginalisering/>, publicerad 2017-10-10, hämtad 2017-11-20.

UNICEF, Barns överlevnad, <https://unicef.se/fakta/barns-overlevnad>, hämtad 2017-10-11.

UNRIC, Mutor och korruption, <https://www.unric.org/sv/ekonomisk-och-social-utveckling/%2025867>, hämtad 2017-11-22.

UNRIC, Utmaningar för Afrika, <https://www.unric.org/html/swedish/Afrika/2.htm>, hämtad 2017-11-05.

Transparency International, CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2016, https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016, hämtad 2017-10-15.

Transparency International, SUB SAHARAN AFRICA: CORRUPTION IS A BIG ISSUE IN 2016 AFRICAN ELECTIONS, https://www.transparency.org/news/feature/africa_corruption_is_a_big_issue_in_2016_african_elections, publicerad 2017-01-25, hämtad 2017-11-15.

Transparency International Sverige, Vad är korruption?, <http://www.transparency-se.org/Korruption.html>, hämtad 2017-11-18.